

YRITYSTUTKIMUS RY

**YRITYSTUTKIMUKSEN
TILINPÄÄTÖSANALYYSI**

Gaudeamus

Copyright © 2017 Yritystutkimus ry
ja Gaudeamus Helsinki University Press

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

10., korjattu laitos

Kansi: Lelle Kilpi

KL: 69, K
UDK: 657, 658

ISBN 978-952-495-427-3

Painopaikka: Printon Trükikoda, Tallinna 2017

ESIPUHE

Yritystutkimus ry (ent. Yritystutkimusneuvottelukunta ry) julkaisi tilinpäätösanalyysioppaan ensimmäisen kerran vuonna 1974. Ohjeistusta on uusittu aina lainsäädännön muuttuessa. Nyt käsillä oleva opas pohjautuu pääsääntöisesti vuonna 2016 voimaan tulleisiin muutoksiin kirjanpito-laissa, osakeyhtiö-laissa, osuustoimintalaissa ja tilintarkastuslaissa sekä samana vuonna annettuun kirjanpitoasetukseen. Tämä versio on vuonna 2011 valmistuneen oppaan päivitys.

Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi -opas on laadittu ensisijaisesti yritysrahoitus-tehtävissä toimivien henkilöiden käyttöön. Se on käsikirja, johon on koottu Yritystutkimus ry:n yhteisesti sopimat tilinpäätöksen analysointisuositukset. Myös useat muut tilinpäätösanalyysija tekevät tahot ovat omaksuneet nämä ohjeistukset standardeiksi. Kirja soveltuu opetuksen tukimateriaaliksi, mutta varsinaiseksi oppikirjaksi sitä ei ole laadittu.

Esimerkkianalyysin avulla on havainnollistettu tilinpäätöksen oikaisuja ja tunnuslukujen laskentaa. Konsernitilinpäätöksen perusteista ja analysoinnista on laadittu erillinen opas: *Konsernitilinpäätös yritystutkimuksessa*, joka tullaan niin ikään päivittämään nykyisen lainsäädännön mukaiseksi.

Analyysioppaan viimeisimmän uudistuksen toteuttaneeseen työryhmään ovat kuuluneet:

Kirsi Heikinmatti	Tulli
Eetu Jahkonen	OP Ryhmä
Mari Kanervisto	Vakuutusosakeyhtiö Garantia
Sari Kekki	Danske Bank
Joonas Marjomaa	Finnvera Oyj
Joni Ruusulaakso	OP Ryhmä
Ari Toivio	Suomen Asiakastieto Oy

Helsingissä 16. päivänä tammikuuta 2017

Yritystutkimus ry

YRITYSTUTKIMUKSEN TILINPÄÄTÖSANALYYSI

1 JOHDANTO	7
2 TULOSLASKELMA	12
2.1 TULOSLASKELMAN RAKENNE	12
2.1.1 Kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava	13
2.1.2 Kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi	15
2.1.3 Toimintokohtaisen tuloslaskelman kaava	16
2.1.4 Toimintokohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi	17
2.2 TULOSLASKELMAN OIKAISUT	18
3 TASE	27
3.1 TASEEN RAKENNE	27
3.1.1 Taseen kaava	28
3.1.2 Taseen tilinpäätösanalyysi	30
3.2 TASEEN OIKAISUT	31
4 TILINTARKASTUSKERTOMUS JA MAKSUKYKYISYYS	52
4.1 Tilintarkastuskertomus	52
4.2 MAKSUKYKYISYYS VAROJENJAKOTILANTEESSA	53
5 KASSAVIRTALASKELMA	55
5.1 KASSAVIRTALASKELMAN RAKENNE	55
5.2 KASSAVIRTALASKELMAN JÄÄMÄT	60
5.3 KASSAVIRTALASKELMAN TULKINTAA	61
6 RAHOITUSLASKELMAT	62
7 KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT	63
7.1 TULOKSEN RAKENNE	63
7.1.1 Myyntikate (Gross profit)	63
7.1.2 Käyttökate (EBITDA)	63
7.1.3 Liiketulos (EBIT)	64
7.1.4 Nettotulos	65
7.1.5 Rahoitustulos	65
7.2 PÄÄOMAN TUOTTO	66
7.2.1 Kokonaispääoman tuotto	66
7.2.2 Sijoitetun pääoman tuotto (ROI)	67
7.2.3 Oman pääoman tuotto (ROE)	68
8 RAHOITUKSEN TUNNUSLUVUT	69
8.1 PÄÄOMARAKENNE	69
8.1.1 Omavaraisuusaste	69
8.1.2 Suhteellinen velkaantuneisuus	70
8.1.3 Net gearing (nettovelkaantumisaste)	71
8.1.4 Käyttöpääoma ja sen kiertoajat	71
8.1.5 Nettokäyttöpääoma	73
8.2 RAHOITUKSEN RIITTÄVYYS	74

8.2.1 Quick ratio	74
8.2.2 Current ratio	75
8.2.3 Vieraan pääoman takaisinmaksu.....	75
8.2.4 Investointien tulorahoitus.....	77
9 MUUT TUNNUSLUVUT	78
9.1 LIIKEVAIHDON MUUTOS.....	78
9.2 LIIKEVAIHTO/HENKILÖ	78
9.3 NETTORAHOITUSKULUT	78
9.4 NETTORAHOITUSKULUT/KÄYTTÖKATE.....	79
9.5 KESKIMÄÄRÄISET RAHOITUSKULUT	79
10 ESIMERKKIANALYYSI	80
10.1 TOIMINTAKERTOMUS.....	80
10.2 VIRALLINEN TILINPÄÄTÖS	83
10.3 OIKAISTU TULOSLASKELMA 1 000 €	91
10.4 OIKAISTU TASE 1000 €.....	93
10.5 TUNNUSLUVUT	97
11 LIITTEET	105
Liite 1: KILAn yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista 16.10.2007 ...	105
Liite 2: Tiivistetty ja numeroitu apuversio tuloslaskelmasta	106
Liite 3: Tiivistetty ja numeroitu apuversio taseesta	107

1 JOHDANTO

Tilinpäätösanalyysin perustietona on virallinen tilinpäätös, liitteet ja muu käytettävissä oleva informaatio. Tilinpäätöksen oikaisemisen lähtökohtana on tarve jalostaa tilinpäätöstietoa niin, että se palvelee parhaiten analyysin tekijän tarkoitusta. Analyysi merkitsee toisaalta kannanottoa virallisen tilinpäätöksen eriin ja niiden arvostamiseen, toisaalta erien ryhmittelyyn toimintakauden tulosta, taloudellista asemaa ja maksuvalmiutta määriteltäessä.

Tämän analyysioppaan sisältö rakentuu siten, että virallisten tuloslaskelma- ja tasekaavojen jälkeen esitetään suositukset oikaistuksi tuloslaskelmaksi ja taseeksi. Analyysia ohjaava teksti käsittelee aina kunkin oikaistun tilinpäätöserän sisältöä, sitä mistä kyseinen erä koostuu ja niitä muutoksia, joita virallisiin lukuihin mahdollisesti tarvitaan.

Analyysin lähtökohtana on, että yrityksen tilinpäätös on laadittu voimassa olevien lakien ja asetusten mukaisesti. Oikaisuina ei siis esitetä esimerkiksi vääristä kirjaustavoista johtuvia korjauksia. Oikaisuja voi sitä vastoin aiheutua omaisuuserien erilaisista arvostamistavoista tai tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksessa esittämistä huomautuksista tai lisätiedoista.

Tuloslaskelmassa ei jaeta toiminnan kuluja muuttuviin ja kiinteisiin. Tältä osin tilinpäätöksen kautta yrityksen kustannusrakenteesta saatava kuva ei ole niin yksityiskohtainen kuin sisäisen laskennan antama tieto. Vaikka virallisessa tuloslaskelmakaavassa ei esiinnykään käyttökattetta, se on säilytetty oikaistussa tuloslaskelmassa ja on edelleen käytettävissä toimialoittaisena vertailulukuna.

Tarve oppaan uudistamiseen syntyi, kun Suomen eduskunnassa säädettiin vuonna 2013 annetun EU-direktiivin pohjalta Suomen kirjanpitolakiin sekä siihen liittyviin lakeihin muutoksia, jotka astuivat voimaan vuoden 2016 alusta. EU:n tilinpäätösdirektiivin tavoitteena on yhtenäistää kirjanpito- ja tilinpäätöstapaa EU-maissa erityisesti pk-yritysten keskuudessa. Pääosin suuryrityksiä koskevat kansainväliset tilinpäätösstandardit (IFRS-standardit) eivät ole tässä yhteydessä muuttuneet.

Merkittävimpiä muutoksia ovat olleet tilinpäätöksen laatimislaajuuden ja konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden entistä selkeämpi eriytyminen erikokoisissa yrityksissä. Uusia käsitteitä ovat *mikroyritys*, *pienyrittäjä* sekä *pienkonserni*, kun taas *pienen kirjanpitovelvollisen* käsite poistui. Myös *suuryritys* on määritelmällisesti

uusi termi. Muita muutoksia ovat uudet tuloslaskelma- ja tasekaavat, jotka kuitenkin ovat pääpiirteissään yhtenevät aiemman kirjanpitoasetuksen kanssa. Pääomailainan kirjaustapaa viralliseen taseeseen ei uusissakaan laeissa ja asetuksissa linjata yksiselitteisesti. Tietyin edellytyksin leasingsopimusten kirjaaminen taseeseen sekä sijoituskiinteistöjen kirjaaminen käypään arvoon ovat tulleet mahdollisiksi.

Kirjanpitoasetuksen tuloslaskelma- ja tasekaavat korostavat edelleen tarkasteltavan yrityksen yhteyksiä muihin, samaan kokonaisuuteen liittyviin yrityksiin. Myös yritystutkimuksen tilinpäätöstarkastelun tulisi ottaa entistä laajemmin huomioon konsernitason analysointi.

Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi -oppaassa käytetään mm. seuraavia kirjanpitolainsäädännöstä tuttuja käsitteitä:

Konserniyritykset

Jos yrityksellä on omistusosuus 0–100 % ja äänivalta yli 50 % tai muutoin konserniyrityksillä on tosiasiallinen määräysvalta toisessa yrityksessä, on edellinen emoyritys ja jälkimmäinen tytäryritys.

Määräysvalta

Määräysvallan katsotaan syntyvän, jos yrityksellä on

- enemmän kuin puolet kohdeyrityksen osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai
- oikeus nimittää tai erottaa enemmistö kohdeyrityksen hallituksen jäsenistä tai siihen verrattavan toimielimen jäsenistä tai
- jos sitä johdetaan yhteisesti kohdeyrityksen kanssa tai
- jos kirjapitovelvollisella on tosiasiallinen määräysvalta kohdeyrityksissä.

Omistusyhteisyritys

Omistusyhteisyritys on konserniin kuulumaton yritys, jossa kirjanpitovelvollisella on sellainen omistusosuus, joka luo pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kirjanpitovelvollisen toimintaa. Yritys on omistusyhteisyritys aina, kun omistusosuus on vähintään 20 %, mutta omistusyhteys voi syntyä pienemmälläkin omistussuhteella.

Osakkuusyritys

Osakkuusyritys on omistusyhteisyritys, jossa kirjanpitovelvollisella on huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa. Osakkuusyritys ei kuulu kirjanpitovelvollisen konserniin. Omistusyhteisyritystä pidetään osakkuusyrityksenä, jos kirjanpitovelvollisella on vähintään 20 % ja enintään 50 % äänivallasta.

Lähipiiri

Osakeyhtiön lähipiiriin kuuluvat:

- 1) Samaan konserniin kuuluvat yritykset sekä se, jolla on yhtiössä määräysvalta tai joka on yhtiössä määräysvaltaa käyttävän määräysvallassa.
- 2) Se, jolla omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjan nojalla on tai voi olla vähintään 1 % yhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai vastaava omistus tai äänivalta yhtiön konserniin kuuluvassa yhteisössä taikka yhteisössä äänivaltaa käyttävässä yhteisössä tai säätiössä.
- 3) Yhtiön toimitusjohtaja, hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen, tilintarkastaja.
- 4) Kohdissa 1–3 mainittujen henkilöiden avio- ja avopuolisot sekä sukulaiset.
- 5) Yhteisö ja säätiö, jossa edellä kohdissa 2–4 tarkoitetuilla henkilöillä yksin tai toisen kanssa on kirjanpitolain 1:n luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta.

Mikroyritys

Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollista pidetään mikroyrityksenä, jos enintään yksi alla mainituista raja-arvoista ylittyy päätyneellä ja sitä välittömästi edeltävällä tilikaudella:

- liikevaihto on enintään 700 000 euroa,
- taseen loppusumma on enintään 350 000 euroa ja
- henkilökunta on enintään 10 henkilöä.

Pienyritys

Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollista pidetään pienyrityksenä, jos enintään yksi alla mainituista raja-arvoista ylittyy päätyneellä ja sitä välittömästi edeltävällä tilikaudella:

- liikevaihto on enintään 12 000 000 euroa,
- taseen loppusumma on enintään 6 000 000 euroa ja
- henkilökunta on enintään 50 henkilöä.

Suuryritys

Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollista pidetään suuryrityksenä, jos vähintään kaksi alla mainituista raja-arvoista ylittyy päätyneellä ja sitä välittömästi edeltävällä tilikaudella:

- liikevaihto on vähintään 40 000 000 euroa,
- taseen loppusumma on vähintään 20 000 000 euroa ja
- henkilökunta on vähintään 250 henkilöä.

Yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö

Kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollista pidetään yleisen edun kannalta merkittävänä yhteisönä, jos kyseessä on:

- suomalainen yhteisö, jonka liikkeeseen laskema arvopaperi on julkisen kaupankäynnin kohteena, tai
- luottolaitos tai
- vakuutusyhtiö

Konsernitilinpäätös

Konsernitilinpäätös on laadittava aina, jos yritys jakaa varoja osakkeenomistajille tai jos yritys on julkinen osakeyhtiö. Konsernitilinpäätöstä ei kuitenkaan tarvitse laatia, mikäli yhteisö on pienkonserni (vrt. pienyrityksen kokorajat).

Varojen jakamisella tarkoitetaan osingon jakamista tai vapaan pääoman jakamista, omien osakkeiden lunastamista, varojen jakamista yhtiön purkautuessa ja lahjan antamista yleishyödylliseen tarkoitukseen. Rajat määräytyvät emo- ja tytäryritysten yhteenlaskettujen lukujen perusteella.

Niin sanotun alakonsernipoikkeuksen perusteella konsernitilinpäätös voidaan jättää laatimatta, jos nämä tiedot on yhdistelty ylemmän emoyhtiön laatimaan konsernitilinpäätökseen.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma on laadittava, jos

- yritys on suuryritys tai
- yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö.

Toimintakertomus

Tilinpäätökseen on liitettävä toimintakertomus, jos yritys on:

- julkinen osakeyhtiö,
- osakeyhtiö tai osuuskunta, joka ei ole mikro- tai pienyritys, tai
- yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö.

Kansainväliset tilinpäätösstandardit

Yrityksen on laadittava **konsernitilinpäätöksensä** kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaan, jos yritys on laskenut liikkeelle julkisen kaupankäynnin kohteena olevia arvopapereita.

Jos konsernitilinpäätös laaditaan kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan, saadaan myös emoyhtiön tilinpäätöksessä käyttää näitä standardeja.

Jos arvopapereita liikkeelle laskenut yritys ei ole edellä mainitun perusteella velvollinen laatimaan **konsernitilinpäätöstä**, tulee sen kuitenkin laatia oma tilinpäätöksensä kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan.

Yksittäinen yritys saa laatia tilinpäätöksensä kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaan aina, jos yrityksen kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastaa tilintarkastuslais-
sa mainittu hyväksytty tilintarkastaja.

2 TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma kuvaa vähennyslaskun muodossa yrityksen tilikauden tuloksenmuodostumista. Tuloslaskelma laaditaan pääsääntöisesti suoriteperustetta noudattaen. Kirjanpitovelvollisella on mahdollisuus valita kululaji- ja toimintokohtaisen tuloslaskelmakaavan välillä. Ammatinharjoittajille, aatteellisille yhteisöille, säätiöille ja kiinteistöyhtiöille on omat tuloslaskelmakaavansa, joita ei tässä oppaassa käsitellä.

2.1 TULOSLASKELMAN RAKENNE

Virallisen tilinpäätöksen tuloslaskelma oikaistaan tilinpäätösanalyysiksi tämän oppaan luvun 2.2 periaatteiden mukaisesti. Seuraavilla sivuilla on kirjanpitoasetuksen mukaiset viralliset kululaji- ja toimintokohtaiset tuloslaskelmakaavat sekä samat tilinpäätösanalyysiksi oikaistuin.

Lisäksi tämän oppaan liitteenä (Liite 2) on kululajikohtaisen tuloslaskelman numeroitu apuversio, jossa numerointi kertoo tuloslaskelman erien sijoittumisen analyysissä. Yhdestä virallisen tilinpäätöksen erästä voi siirtyä tietoja useampaan kohtaan analyysia, erän alkuperäisen sisällön mukaan.

Bruttotuloksella alkava tuloslaskelma

Bruttotuloksella alkavasta tuloslaskelmasta ei voida laatia sellaisenaan tilinpäätösanalyysia, koska analyysin laskemiseksi tarvitaan eritellyt tiedot liikevaihdosta lähtien.

Kirjanpitovelvollinen, joka on mikro- tai pienyritys, saa laatia tuloslaskelman *Bruttotuloksella* alkavana.

Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa bruttotulokseksi yhdistetään

- liikevaihto,
- valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos,
- valmistus omaan käyttöön,
- liiketoiminnan muut tuotot sekä
- materiaalit ja palvelut.

Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa bruttotulokseksi yhdistetään

- liikevaihto,
- hankinnan ja valmistuksen kulut sekä
- liiketoiminnan muut tuotot.

2.1.1 Kululajikohtaisen tuloslaskelman kaava

LIKEVAIHTO

**Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) /
vähennys (-)**

Valmistus omaan käyttöön (+)

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana

Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)

Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

Henkilösivukulut

Eläkekulut

Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksiltä

Muille

**VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA
VEROJA**

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)

Verotusperusteisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)

Konserniavustus

Tuloverot

Tilikauden verot

Laskennalliset verot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

2.1.2 Kululajikohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi

LIKEVAIHTO

Liiketoiminnan muut tuotot		+	_____
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ			_____
Aine- ja tarvikekäyttö			_____
Ulkopuoliset palvelut	+		_____
Henkilöstökulut	+		_____
Laskennallinen palkkorjaus	+		_____
Liiketoiminnan muut kulut	+		_____
Valmisteveraston lisäys/vähennys	-/+	-	_____

KÄYTTÖKATE

Suunnitelman mukaiset poistot		-	_____
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä		-	_____
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset		-	_____

LIKETULOS

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista		+	_____
Muut korko- ja rahoitustuotot		+	_____
Korkokulut ja muut rahoituskulut		-	_____
Kurssierot		+/-	_____
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset		-	_____
Välittömät verot		-	_____

NETTOTULOS

Satunnaiset tuotot		+	_____
Satunnaiset kulut		-	_____
Konserniavustus		+/-	_____

KOKONAISTULOS

Poistoeron lisäys/vähennys		-/+	_____
Verotusperusteisten varausten lisäys/vähennys		-/+	_____
Laskennallinen palkkorjaus		+	_____
Käyvän arvon muutokset		+/-	_____
Muut tuloksen oikaisut		+/-	_____

TILIKAUDEN TULOS

2.1.3 Toimintokohtaisen tuloslaskelman kaava

LIKEVAIHTO

Hankinnan ja valmistuksen kulut

Bruttokate

Myynnin ja markkinoinnin kulut

Hallinnon kulut

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Muut korko- ja rahoitustuotot

Saman konsernin yrityksiltä

Muilta

Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Saman konsernin yrityksiltä

Muille

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA

JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)

Verotusperusteisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)

Konserniavustus

Tuloverot

Tilikauden verot

Laskennalliset verot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

2.1.4 Toimintokohtaisen tuloslaskelman tilinpäätösanalyysi

LIKEVAIHTO		
Liiketoiminnan muut tuotot	+	_____
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ		_____
Hankinnan ja valmistuksen kulut	-	_____
Myynnin ja markkinoinnin kulut	-	_____
Hallinnon kulut	-	_____
Laskennallinen palkkorjaus	-	_____
Liiketoiminnan muut kulut	-	_____
<hr/>		
KÄYTTÖKATE		
Suunnitelman mukaiset poistot	-	_____
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	-	_____
Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset	-	_____
<hr/>		
LIKETULOS		
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista	+	_____
Muut korko- ja rahoitustuotot	+	_____
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-	_____
Kurssierot	+/-	_____
Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset	-	_____
Välittömät verot	-	_____
<hr/>		
NETTOTULOS		
Satunnaiset tuotot	+	_____
Satunnaiset kulut	-	_____
Konserniavustus		_____
<hr/>		
KOKONAISTULOS		
Poistoeron lisäys/vähennys	-/+	_____
Verotusperusteisten varausten lisäys/vähennys	-/+	_____
Laskennallinen palkkorjaus	+	_____
Käyvän arvon muutokset	+/-	_____
Muut tuloksen oikaisut		_____
TILIKAUDEN TULOS		_____

2.2 TULOSLASKELMAN OIKAISUT

Tilinpäätösanalyysin keskeisenä tavoitteena on saada eri vuodet ja yritykset keskenään vertailukelpoisiksi. Tuloslaskelman oikaisujen tavoitteena on antaa yrityksen liiketoiminnan volyyymista ja kannattavuudesta mahdollisimman oikea ja vertailukelpoinen kuva.

Kirjanpitoasetuksen mukaan virallisessa tuloslaskelmassa ei esitetä myynti- eikä käyttökattetta. Jälkimmäinen on säilytetty oikaistussa tuloslaskelmassa, mutta yksityiskohtaisempi toiminnan kustannusrakenteen tarkasteltu vaatii yrityksen sisäisen laskennan tietoja.

Liikevaihto

Kirjanpitolain mukaan liikevaihto koostuu yrityksen tuotteiden tai palvelujen myyntituotoista, joista on vähennetty annetut alennukset sekä arvonlisävero ja muut välittömästi myynnin määrään perustuvat verot.

Mikäli yritys käyttää osatuloutusta (KILAn yleisohje 30.9.2008), sisältyy osatuloutettu määrä liikevaihtoon. Osatuloutus merkitsee yrityksen kirjanpidossa sitä, että keskeneräisiä töitä tuloutetaan arvioidun valmistusasteen perusteella. Samalla kirjaetaan tuloutusta vastaavat menot kuluiksi. Liikevaihtoon sisältyvän osatuloutuksen vastakirjaus on siirtosaamisissa (osatuloutussaamiset, urakkasaamiset, projektisaamiset). Koska yritys itse arvioi keskeneräisten töiden valmiusasteen, liittyy ainakin huomattaviin osatuloutuksiin ja pitkiin valmistusaikoihin tietty epävarmuus. Osatuloutukseen siirryttäessä vertailu aikaisempiin tilikausiin vaikeutuu, samoin vertailu eri yritysten välillä, koska kaikki yritykset eivät sovelle osatuloutusta.

Perustajaurakointi

Perustajaurakointia eli grynderitoimintaa harjoittavan rakennusliikkeen liikevaihtona esitetään vain rakennushankkeisiin liittyvien asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistöyhtiöiden (kohdeyhtiö) osakkeiden myyntituotot. Perustajaurakoitsijan ja kohdeyhtiön väliset tuotto- ja kuluerät vähennetään tilinpäätöksessä toisistaan, ja perustajaurakoitsijan tilinpäätöksessä tuloslaskelmaan esitettävät tuotot syntyvät ulkopuolisille tapahtuneesta osakemyynnistä ja kulut rakentamispalvelun tuottamisesta.

Rakennusliikkeen soveltaessa valmistusasteen mukaista tuloutustapaa (osatuloutusta), liikevaihtoon tilikauden tuotoksi merkitään se osuus myytyjen osakehuoneistojen velattomista myyntihinnoista, joka vastaa rakentamisen valmistusastetta.

Perustajaurakoitsijan taseeseen merkitään ne perustajaurakointitoiminnan varat ja velat, jotka vastaavat tuloslaskelmassa liikevaihtona ja rakentamispalvelun tuottamisen kuluna esitettäviä eriä. Tilinpäätöstä laadittaessa perustajaurakoitsijan tulee netottaa kohdeyhtiöltä olevat keskinäiset saamiset ja velat. Myymättä oleviin huoneistoihin kohdistuva velkaosuus tulee oikean ja riittävän kuvan antamiseksi merkitä perustajaurakoitsijan taseessa vastaavaan erään kuin kohdeyhtiön taseessa. (KILAn yleisohje 17.1.2006.)

Liiketoiminnan muut tuotot

Kirjanpitolain mukaan liiketoiminnan muita tuottoja ovat kaikki tuotot, jotka eivät kuulu liikevaihtoon, sillä viralliseen tilinpäätöskäyvaan ei enää kuulu erää *Satunnaiset tuotot*.

Tällaisia tuottoja ovat mm. vuokratuotot, saadut provisiot sekä muilta yrityksiltä perityt hallinto-, tietojenkäsittely- yms. korvaukset, mikäli yrityksen varsinaisena toimialana ei ole vuokraustoiminta tai mainittujen palvelujen tuottaminen.

Virallisessa tuloslaskelmassa liiketoiminnan muihin tuottoihin kirjataan myös yrityksen varsinaiseen toimintaansa saamat avustukset kuten tutkimus-, tuotekehitys- ja käynnistysavustukset sekä työllistämis- ja EU-tuotantotuet. Tällaisia avustuksia ei oikaista analyysissa, vaan ne käsitellään liiketoiminnan muina tuottoina.

Myös kaikki myyntivoitot (esim. tehdaskiinteistön myynti tai kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä saadut myyntivoitot) kuuluvat kirjanpitolain mukaan virallisessa tilinpäätöksessä liiketoiminnan muihin tuottoihin.

Keskeytysvakuutuksesta saatu korvaus kuuluu liiketoiminnan muihin tuottoihin, koska se on tarkoitettu korvaamaan palkkoja, vahingosta aiheutuneita kuluja ja saamatta jäänyttä katetta.

Liiketoiminnan muut tuotot eritellään tilinpäätöksen liitetiedoissa, joista oikaisua varten on todennettavissa myös satunnaisluonteiset tuotot.

Oikaisu

Eri vuosien ja yritysten välistä vertailukelpoisuutta heikentävät olennaiset tai kerta-luonteiset liiketoiminnan muut tuotot siirretään satunnaisiin tuottoihin ja niiden hankkimisesta johtuneet mahdolliset kulut vastaavasti satunnaisiin kuluihin.

Katso tähän liittyvä vero-oikaisu kohdasta Välittömät verot, sivu 26.

Aine- ja tarvikekäyttö

Aine- ja tarvikekäyttö lasketaan vähentämällä virallisen tuloslaskelman aine- ja tavaraostoista näiden varastojen lisäys tai vastaavasti lisäämällä ostoihin kyseisten varastojen vähennys.

Valmistustoimintaa harjoittavilla yrityksillä ei voida laskea liikevaihtoa vastaavaa ainekäyttöä, koska jakoa muuttuviin ja kiinteisiin kuluihin ei tuloslaskelmassa esitetä.

Kaupan alan yritysten ainekäyttö sisältää tavaraostot ja kaikki varastojen muutokset ja se kertoo suoraan myytyjen tuotteiden hankintakustannukset.

Ulkopuoliset palvelut

Ulkopuoliset palvelut ovat lähinnä työsuorituksista maksettuja korvauksia, jotka liittyvät välittömästi tuotantoon tai myyntiin. Näitä voivat olla esimerkiksi alihankkijoiden, suunnittelu- ja konsulttitoimistojen sekä huoltoyhtiöiden suorittamat palvelut ja työvoiman vuokrauskulut. Tähän ryhmään eivät siis kuulu hallintoon liittyvistä palveluista maksetut korvaukset.

Vuosivertailussa ulkopuolisten palveluiden kasvu selittyy mm. sillä, että yritys on siirtynyt käyttämään yhä enemmän alihankkijoita. Tämä muutos saattaa näkyä henkilöstökulujen alenemisena.

Henkilöstökulut

Henkilöstökulut sisältävät ennakonpidätyksen alaiset palkat ja niihin verrattavat kulut sekä välittömästi palkan perusteella määräytyvät kulut kuten sosiaaliturvamaksut, pakolliset ja vapaaehtoiset henkilövakuutusmaksut sekä eläkekulut.

Muut vapaaehtoiset henkilöstökulut ovat liiketoiminnan muita kuluja.

Laskennallinen palkkakorjaus

Eri yhtiömuotoja ei kohdella verotuksessa yhtenäisesti. Esimerkiksi omistajan palkkaa käsitellään eri tavoin. Yksityisen elinkeinonharjoittajan palkka ei koskaan sisälly tuloslaskelmaan, ja henkilöyhtiöissä omistajan palkka voi vain poikkeustapauksissa olla kuluna. Tämä epäyhtenäinen käytäntö vaikeuttaa erityisesti pienten yritysten keskinäistä vertailua.

Yritystutkimuksessa pyritään saamaan analysoitavat yritykset kannattavuustarkastelussa vertailukelpoisiksi. Kannattavuudesta syntyvä kuva vääristyy, mikäli tuottojen

aikaansaamiseksi tarvittujen henkilöiden palkka- tai muut vastaavat kulut eivät sisälly tuloslaskelmaan. Omistaja-johtajan työpanos on merkittävä varsinkin pienyrityksissä.

Palkkakorjauksen tekemättä jättämistä perustellaan usein sillä, että korjauksen määrää ei pystytä arvioimaan riittävän tarkasti mm. siksi, että omistaja nauttii palkan sijasta muita etuuksia, joita ulkopuolinen tarkastelija ei pysty arvioimaan (asuntoetu, autoetu jne.). Palkkoihin rinnastettavia luontaisetuja ja muita kuluja voi henkilöstökulujen lisäksi sisällyttää joihinkin muihin tuloslaskelman eriin.

Henkilöyhtiön omistaja ottaa palkkansa lähes aina tuloslaskelman ohi yksityistilin kautta suoraan taseen omaa pääomaa veloittaen. Yksityisoton rinnastaminen omistajan palkkaan ei ole analyysissa välttämättä oikein, koska yksityisottojen määrä on yleensä riippuvainen yhtiön maksuvalmiudesta ja omistajan rahan tarpeesta.

Oikaisu

Tilinpäätösanalyysin palkkakorjaus suositellaan tehtäväksi, jos omistajien työpanos yrityksessä on ilmeinen eikä työpanosta vastaava palkka ole tuloslaskelmassa kuluina. Palkkaoikaisua ei pääsääntöisesti tehdä kiinteistöyhtiöissä, säätiöissä eikä yhdistyksissä.

Oikaisu koskee sekä henkilöyhtiöitä että yksityisiä elinkeinonharjoittajia. Myös osakeyhtiöissä palkkakorjaus tehdään silloin, kun omistajien palkkakulut eivät sisälly tuloslaskelman kuluihin. Yksityisoton tai osingonjaon määrä ei vaikuta korjauksen suuruuteen.

Palkkakorjauksen määrä suositellaan porrastettavaksi yrityksen liikevaihdon mukaan seuraavasti:

Liikevaihto (12 kk), €	Palkkakorjaus/henkilö, €
100 000 – 500 000	30 000
> 500 000	50 000

Mikäli omistajiin kuuluu useita henkilöitä samasta taloudesta, voidaan harkita edellä mainittua pienempää korjauksen määrää henkilöä kohti, esim. 50 % edellä olevista summista. Palkkakorjauksen suuruutta määriteltäessä on otettava huomioon myös tilikauden pituus.

Palkkakorjaus on kannattavuutta rasittava laskennallinen erä, jolla ei ole vaikutusta yrityksen vakavaraisuuteen eikä kassavirtaan.

Liiketoiminnan muut kulut

Liiketoiminnan muita kuluja ovat kaikki ne yrityksen kuluerät, joita ei ole tuloslaskelmassa erikseen mainittu riippumatta siitä, ovatko ne luonteeltaan toistuvia vai satunnaisia. Muita kuluja ovat esimerkiksi vuokrat, leasingmaksut, mainos- ja markkinointikulut, hallintopalvelujen kulut sekä tietoliikenne- ja pankkipalvelumaksut. Tähän erään kuuluvat myös maksetut myyntiprovisiot, tekijäpalkkiot ja syntyneet luottotappiot.

Myös omaisuuden myyntitappiot (esim. tehdaskiinteistön myynti tai kokonaisesta toimialasta luopumisen yhteydessä syntyneet myyntitappiot) kuuluvat kirjanpitolain mukaan liiketoiminnan muihin kuluihin.

Luonteeltaan satunnaiset liiketoiminnan muut kulut on avattava liitetiedoissa. Eritteily liiketoiminnan muista kuluista on välttämätön, kun arvioidaan liiketoimintaan nähden merkittävien kulujen oikeaa paikkaa analyysia tehtäessä.

Oikaisu

Satunnaisiin kuluihin siirretään virallisen tuloslaskelman liiketoiminnan muissa kuluissa olevat liiketoimintaan kuulumattomat, tuloksen kannalta olennaiset, kerta-luonteiset erät, jotka vaikeuttavat vuosittaista kannattavuusvertailua.

Katso tähän liittyvä vero-oikaisu kohdasta Välittömät verot, sivu 26.

Valmisteveraston muutos

Valmistustoimintaa harjoittavan yrityksen oikaistun tuloslaskelman valmisteverastojen muutos saadaan lisäämällä valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutokseen valmistus omaan käyttöön. Sillä tarkoitetaan yrityksen omana tuotantona tekemiä, mutta myynnin sijasta pysyviksi vastaaviksi kirjattuja hyödykkeitä.

Vaihto-omaisuudessa olevien ennakkomaksujen muutos ei sisälly tuloslaskelman varastojen muutokseen.

Suunnitelman mukaiset poistot

Tuloslaskelmassa esitetään poistosuunnitelman mukaiset tilikauden poistot. Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat pysyvien vastaavien hankintamenuun ja näiden taloudelliseen käyttöikään (Liite 1: KILAn yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista 16.10.2007).

Poikkeamat tilikauden pituudessa eivät aiheuta oikaisutarvetta, koska suunnitelman

mukaiset poistot lasketaan kuukausitarkkuudella omaisuuden käyttöajalta. Saadut investointiavustukset pienentävät poiston kohteena olevan omaisuuden hankintamenoa. Poistot tehdään siis investointiavustuksella vähennetystä hankintahinnasta.

Investointiin käytettyä investointi-, jälleenhankinta- tms. varausta ei sitä vastoin vähennetä hankintamenosta, vaan poiston kohteena on koko hankintahinta. Käytetty varaus käsitellään poistoeron lisäyksenä.

Mahdollinen ylimääräinen poisto sisällytetään suunnitelmapoistoihin siinä tapauksessa, että poistosuunnitelmaa joudutaan korjaamaan pysyvien vastaavien odotetun taloudellisen käyttöajan muuttumisen takia.

Poistokäytännön yksinkertaistamiseksi KILA on antanut yleisohjeen (Liite 1: KILAn yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista 16.10.2007), jonka mukaan pienten yritysten on mahdollista käyttää myös menojäätöpoistoja. Menojäätös menetelmän soveltaminen mikro- ja pienyrityksissä edellyttää, että käytetyt poistoprosentit ovat riittävän korkeita, pääsääntöisesti lähellä EVL:n maksimipoistoja.

Oikaisu

Toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa poistot erotetaan eri kululajeista omaksi eräkseen. Näin saadaan laskettua myös käyttökate.

Mikäli tehdyt poistot eivät ole suhteessa pysyvien vastaavien määrään ja laatuun tai poistoajat ylittävät selvästi KILAn suositukset, käytetään suunnitelman mukaisina poistoina EVL:n maksimipoistoja.

EVL:n poistojen ja yrityksen tekemien poistojen ero näkyy oikaistussa tuloslaskelmassa erässä muut tuloksen oikaisu.

Arvon alentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Tilinpäätösinformaation selkeyden parantamiseksi poistot jaetaan kahteen erään: ajan kulumisen perusteella tehtäviin suunnitelmapoistoihin ja todennäköisen luovutushinnan pysyvän alenemisen vuoksi tehtäviin arvonalentumisiin.

Koska poisto-käsite rajataan käytettäväksi vain pysyvien vastaavien yhteydessä, on tuloslaskelmassa vaihtuvien vastaavien erien tavanomaista suurempia arvonalentumisia varten erillinen nimike *Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset*. Tähän erään sisällytetään merkittävät, poikkeuksellisista syistä johtuvat

vaihto-omaisuuden arvonalentumiset. Erä on yksi osa varastojen muutosta valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen sekä aine-, tarvike- ja tavaravarastojen muutosten lisäksi.

Varsinaiseen toimintaan liittyvät arvonalentumiset, kuten tuotteiden tai raaka-aineiden teknisestä vanhenemisesta tai pilaantumisesta johtuvat arvonalentumiset, sisällytetään varaston muutokseen ja tavanomaisista asiakasriskeistä johtuvat luottotappiot liiketoiminnan muihin kuluihin.

Poikkeuksellisen suuria arvonalennuksia saattaa aiheutua esimerkiksi tulipaloista tai muista onnettomuuksista.

Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista

Tämän ryhmän muodostavat virallisen tuloslaskelman erät

- *Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä,*
- *Tuotot osuuksista omistusyhteisyhteisöissä ja*
- *Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista.*

Osuuksien tuotoilla tarkoitetaan osinkoja ja muita sijoittajien tuotto-osuuksia, jotka ovat etuoikeusjärjestyksessä viimeisenä.

Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista sisältää tuottoja sekä oman että vieraan pääoman ehtoisista sijoituksista. Sellaisia tuottoja syntyy muista oman pääoman ehtoisista sijoituksista sekä kirjanpitovelvollisen antamista lainoista, jotka ovat luonteeltaan pysyviä. Tähän erään sisältyvät myös kurssivoitot sellaisista vieraan pääoman ehtoisista sijoituksista, jotka ovat luonteeltaan pysyviä.

Oman pääoman ehtoisista sijoituksista saatavia tuottoja ovat mm. osingot ja muut sijoittajien tuotto-osuudet, jotka ovat etuoikeusjärjestyksessä viimeisenä. Tähän erään kuuluvat myös vaihtovelkakirjalainojen korot.

Oikaisu

Mahdolliset kurssivoitot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kurssieroihin.

Muut korko- ja rahoitustuotot

Tämä erä sisältää tuotot vaihtuvien vastaavien saamisista ja rahoitusarvopapereista sekä näistä johtuvat kurssierot. Virallisessa tuloslaskelmassa erotellaan toisistaan saman konsernin yrityksiltä ja muilta saadut tuotot. Tähän erään voi sisältyä myös rahoitusvälineiden (KILAn yleisohje 13.12.2005) ja sijoituskiinteistöiden arvostuksesta syntyneitä käyvän arvon muutoksia.

Oikaisu

Mahdolliset kurssivoitot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan kurssierot. Rahoitustuottoihin sisältyvät käyvän arvon muutokset siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kokonaistuloksen alle käyvän arvon muutoksiin. Poikkeuksena voidaan pitää pääasiallisena liiketoimintanaan kiinteistöihin tai rahoitusvälineisiin sijoittavia yrityksiä, joiden ansaintalogiikka perustuu olennaisilta osin kyseisten omaisuuserien arvonmuutoksiin.

Korkokulut ja muut rahoituskulut

Korkokulut ovat raha-, luotto- ja vakuutuslaitoksille tai muille luotonantajille maksettuja, ajan kulumisen mukaan laskettuja vieraan pääoman kuluja. Myös kurssitappioita voi sisältyä tähän erään. Tähän erään voi sisältyä myös rahoitusvälineiden ja sijoituskiinteistöjen käyvän arvon alentumisia.

Oikaisu

Mahdolliset kurssitappiot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kohtaan kurssierot.

Rahoituskuluihin sisältyvät käyvän arvon muutokset siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kokonaistuloksen alapuolelle käyvän arvon muutoksiin. Poikkeuksena voidaan pitää pääasiallisena liiketoimintanaan kiinteistöihin tai rahoitusvälineisiin sijoittavia yrityksiä, joiden ansaintalogiikka perustuu olennaisilta osin kyseisten omaisuuserien arvonmuutoksiin.

Kurssierot

Virallisissa tuloslaskelmakaavoissa ei mainita kurssieroja erillisinä erinä, mutta ne voidaan kuitenkin esittää erikseen, mikäli ne ovat suuruudeltaan merkittäviä. Kurssivoittoa voi olla kirjattuna eriin *Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista* ja *Muut korko- ja rahoitustuotot* sekä kurssitappioita erään *Korkokulut ja muut rahoituskulut*. (KILAn yleisohje 13.12.2005.)

Oikaisu

Kaikki edellisiin eriin sisältyvät kurssierot siirretään oikaistussa tuloslaskelmassa kurssierot-kohtaan.

Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset

Tässä erässä ovat pysyvien ja vaihtuvien vastaavien sijoitusten ja lainasaamisten arvonalennukset.

Välittömät verot

Oikaistun tuloslaskelman veroihin sisältyvät virallisen tuloslaskelman erät

- *Tuloverot* ja
- *Muut välittömät verot.*

Kiinteistövero sekä yleisradiovero ovat luonteeltaan liiketoiminnan muita kuluja.

Nettotulokseen vaikuttavina veroina otetaan huomioon ne verot, jotka ovat aiheutuneet ko. kauden tuloksesta.

Oikaisu

Aikaisemmilta tilikausilta saadut veronpalautukset tai maksetut lisäverot ovat satunnaisia tuottoja tai kuluja.

Satunnaisiksi tuotoiksi ja kuluiksi oikaistavista liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista aiheutuneet välittömät verot siirretään niin ikään satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin. Oikaisu tehdään kuitenkin enintään tilikauden verojen määräisenä.

Laskennallisten verosaamisten ja -velkojen muutos siirretään veroista kohtaan *Muut tuloksen oikaisut.*

3 TASE

Tase kuvaa yrityksen taloudellista asemaa tilinpäätöshetkellä. Taseen vastaavaa kuvaa yrityksen liiketoimintaan sitoutuneita pääomia. Omaisuuserät on esitetty likvidiysjärjestyksessä siten, että heikoimmin rahaksi muutettavat erät on esitetty ensin ja likvidit omaisuuserät kuten käteisvarat viimeisenä. Taseen vastattavaa kuvaa, miten yhtiön liiketoimintaan sitoutuneet pääomat on rahoitettu. Ensin on esitetty oma pääoma ja sen jälkeen vieras pääoma. Lähtökohtaisesti tasekaavan laajuus määräytyy yrityskoon mukaan.

3.1 TASEEN RAKENNE

Virallisen tilinpäätöksen tase oikaistaan tilinpäätösanalyysiksi tämän oppaan luvun 3.2 periaatteiden mukaisesti. Seuraavilla sivuilla on kirjanpitoasetuksen mukainen virallinen tasekaava, joka on päivitetty uuden kirjanpitolain mukaiseksi, sekä sama tilinpäätösanalyysiksi oikaistuna.

Lisäksi tämän oppaan liitteenä (Liite 3) on taseen numeroitu apuversio, jossa numerointi kertoo taseen erien sijoittumisen analyysissa. Yhdestä virallisen tilinpäätöksen erästä voi siirtyä tietoja useampaan kohtaan analyysia, erän alkuperäisen sisällön mukaan.

3.1.1 Taseen kaava

Vastaavaa

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot
Aineettomat oikeudet
Liikearvo
Muut aineettomat hyödykkeet
Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet
Omistettut
Vuokraoikeudet
Rakennukset ja rakennelmat
Omistettut
Vuokraoikeudet
Koneet ja kalusto
Muut aineelliset hyödykkeet
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

Osuudet saman konsernin yrityksissä
Saamiset saman konsernin yrityksiltä
Osuudet omistusyhteis-yrityksissä
Saamiset omistusyhteis-yrityksiltä
Muut osakkeet ja osuudet
Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Aineet ja tarvikkeet
Keskeneräiset tuotteet
Valmiit tuotteet / Tavarat
Muu vaihto-omaisuus
Ennakkomaksut

Saamiset

Pitkäaikaiset

Myyntisaamiset
Saamiset saman konsernin yrityksiltä
Saamiset omistusyhteis-yrityksiltä
Lainasaamiset
Muut saamiset
Maksamattomat osakkeet/osuudet
Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset

Myyntisaamiset
Saamiset saman konsernin yrityksiltä
Saamiset omistusyhteis-yrityksiltä
Lainasaamiset
Muut saamiset
Maksamattomat osakkeet/osuudet
Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

Osuudet saman konsernin yrityksissä
Muut osakkeet ja osuudet
Muut arvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset

Vastaavaa yhteensä

Vastattavaa**OMA PÄÄOMA****Osake-, osuus- tai muu**

vastaava pääoma

Ylikurssirahasto**Arvonkorotusrahasto****Muut rahastot**

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Vararahasto

Yhtiöjärj. / Sääntöjen mukaiset rahastot

Käyvän arvon rahasto

Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)**Tilikauden voitto (tappio)****TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN****KERTYMÄ**

Poistoero

Verotusperusteiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset

Verovaraukset

Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA**Pitkäaikainen**

Pääomalainat*

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Takaisinlainat tev-laitoksilta**

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin

Yrityksille

Velat omistusyhteys-

Yrityksille

Laskennalliset verovelat***

Muut velat

Siirtovelat

Lyhytaikainen

Pääomalainat*

Joukkovelkakirjalainat

Vaihtovelkakirjalainat

Lainat rahoituslaitoksilta

Takaisinlainat tev-laitoksilta**

Saadut ennakot

Ostovelat

Rahoitusvekselit

Velat saman konsernin

yrityksille

Velat omistusyhteys-

yrityksille

Laskennalliset verovelat***

Muut velat

Siirtovelat

Vastattavaa yhteensä

*Pääomalainat eivät kuulu viralliseen tasekaavaan, mutta ne on merkittävä kirjanpitolain mukaan omana eränään joko omaan tai vieraaseen pääomaan

**Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta

***Laskennalliset verovelat eivät kuulu viralliseen tasekaavaan, mutta ne saadaan merkitä omana eränään taseeseen (sekä tuloslaskelmaan) erityistä varovaisuutta noudattaen

3.1.2 Taseen tilinpäätösanalyysi

PYSYVÄT VASTAAVAT

Kehittämismenot
Liikearvo
Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

Maa- ja vesialueet
Rakennukset ja rakennelmat
Koneet ja kalusto
Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

Sisäiset osakkeet ja osuudet
Muut osakkeet ja osuudet
Sisäiset saamiset
Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä

Leasingomaisuus

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Aineet ja tarvikkeet
Keskenkäynteiset tuotteet
Valmiit tuotteet
Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

Myyntisaamiset
Sisäiset myyntisaamiset
Muut sisäiset saamiset
Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

Rahat ja rahoitusarvopaperit

Vastaavaa yhteensä

OMA PÄÄOMA

Osake- tai muu peruspääoma
Ylikurssi-, vara- ja arvonorotusrahasto
Käyvän arvon rahasto
Muut rahastot
Kertyneet voittovarot
Tilikauden tulos
Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

Poistoero
Verotusperusteiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä

Oman pääoman oikaisu

Oikaistu oma pääoma yhteensä

VIERAS PÄÄOMA

Pääomalainat
Lainat rahoituslaitoksilta
Takaisinlainat tev-laitoksilta
Saadut ennakot
Sisäiset velat
Muut pitkäaikaiset velat

Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä

Laskennallinen verovelka

Pakolliset varaukset

Leasingvastuut

Korolliset lyhytaikaiset velat
Saadut ennakot
Ostovelat
Sisäiset ostovelat
Muut sisäiset korolliset velat
Muut sisäiset korottomat velat
Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä

Oikaistu vieras pääoma yhteensä

Vastattavaa yhteensä

3.2 TASEEN OIKAISUT

Taseen oikaisujen tavoitteena tilinpäätösanalyysissä on saada oikea ja vertailukelpoinen kuva yrityksen taloudellisesta asemasta tilinpäätöshetkellä.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomiin hyödykkeisiin voidaan aktivoida vain menoja, joista todennäköisesti kertyy tulevana vuosina niitä vastaava tulo. Aineettomaan omaisuuteen kuuluvien, vastikkeellisesti hankittujen oikeuksien ja varojen hankintamenot tulee aktivoida.

Perustamis- ja tutkimusmenojen aktivointi ei ole mahdollista, vaan nämä menot on kirjattava vuosikuluiksi.

Mikäli aineettomien hyödykkeiden aktivoinnit todetaan aiheettomiksi, poistetaan ne taseen varoista ja vastaavalla määrällä pienennetään taseen omaa pääomaa.

Kehittämismenot

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen (asetus kehittämismenojen aktivoinnista 1066/2008) mukaisia kehittämistoimintaan liittyviä kehittämismenoja saadaan aktivoida vain kaikkien seuraavien ehtojen täytyessä:

- Aineettoman hyödykkeen valmiiksi saattaminen on teknisesti toteutettavissa siten, että hyödyke on käytettävissä tai myytävissä.
- Kirjanpitovelvollisella on aikomus saattaa aineeton hyödyke valmiiksi ja käyttää sitä tai myydä se.
- Kirjanpitovelvollinen pystyy käyttämään aineetonta hyödykettä tai myymään sen.
- On todennäköistä, että aineeton hyödyke tulee tuottamaan kirjanpitovelvolliselle vastaista taloudellista hyötyä.
- Kirjanpitovelvollisen käytettävissä on riittävästi teknisiä, taloudellisia ja muita voimavaroja kehittämistyön loppuunsaattamiseen tai myymiseen.
- Kirjanpitovelvollinen pystyy määrittämään luotettavasti aineettomasta hyödykkeestä sen kehittämisvaiheessa aiheutuvat menot.

Kehittämistoiminnalla tarkoitetaan tutkimustulosten tai muun tietämyksen soveltamista uusien tai aikaisempia olennaisesti parempien raaka-aineiden, laitteiden, tuotteiden, prosessien, järjestelmien tai palvelujen suunnitteluun ennen kaupallisen tuotannon tai käytön aloittamista.

Kehittämistoiminnaksi luetaan mm.

- ennen tuotannon aloittamista tai käyttöä tapahtuva prototyyppien ja mallien

- suunnittelu, rakentaminen ja testaus,
- uuteen teknologiaan perustuvien työkalujen, ohjainten, muottien ja matriisien suunnittelu,
  - suuruusluokaltaan sellaisen koelaitoksen suunnittelu, rakentaminen ja käyttö, jolla ei ole edellytyksiä taloudellisesti kannattavaan kaupalliseen tuotantoon, sekä
  - valitun uuden tai entistä paremman raaka-aineen, laitteen, tuotteen, prosessin, järjestelmän tai palvelun suunnittelu, toteuttaminen ja testaus.

Kehittämismenoiksi luetaan kehittämistoiminnasta välittömästi aiheutuneet menot, kuten henkilöstömenot vain kehittämistoiminnassa välittömästi toimivien henkilöiden osalta.

Tilinpäätöksen liitetiedoissa tulee antaa poistamatta olevia aktivoituja kehittämismenoja koskeva erittely, josta selviävät erikseen ym. asetuksessa määritellyt, aktivointiedellytykset täyttävät kehittämismenot.

Jollei kirjanpitovelvollinen voi luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, kehittämismenot kirjataan kuluksi poistoina enintään kymmenessä vuodessa. Aktivoidut kehittämismenot vähentävät suoraan jakokelpoisen oman pääoman määrää.

Oikaisu

Tuottamattomiksi osoittautuneet kehittämismenot poistetaan analyysissa kerralla kokonaan taseen vastaavista sekä omasta pääomasta.

Liikearvo

Liikearvo syntyy fuusion tai yrityskaupan yhteydessä. Yrityskaupassa liikearvo syntyy, kun kauppahinta ylittää substanssiarvon. Fuusiossa syntyvä liikearvo on se osa hankintamenosta, jota ei voida kohdistaa taseessa aineellisiin hyödykkeisiin. Liikearvo tulee kirjata kuluksi vaikutusaikanaan.

Jollei kirjanpitovelvollinen voi luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, liikearvo kirjataan kuluksi poistoina enintään kymmenessä vuodessa.

Liikearvo voi osoittautua arvottomaksi esim. silloin, kun se on syntynyt sulautuneen yhtiön aikaisempien vuosien tappioista.

Oikaisu

Arvottomaksi osoittautunut liikearvo poistetaan analyysissa kerralla kokonaan taseen vastaavista sekä omasta pääomasta.

Muut aineettomat hyödykkeet

Oikaistussa taseessa muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisällytetään virallisesta taseesta *Aineettomat oikeudet*, *Muut aineettomat hyödykkeet* sekä aineettomiin hyödykkeisiin kohdistuvat *Ennakkomaksut*.

Aineettomat oikeudet -erä sisältää mm. patentit, kustannus- ja valmistusoikeudet, tavaramerkki- ja tekijänoikeudet, liikenneluvat, apteekkioikeudet sekä tietokoneohjelmien käyttöoikeudet. Mikäli edellä mainitut on hankittu vastikkeellisesti, on ne aktivoitava ja poistettava vaikutusaikanaan. Itse tuotettu aineeton omaisuus voidaan aktivoida erityistä varovaisuutta noudattaen.

Muut aineettomat hyödykkeet -erässä voi olla esim. vuokrahuoneistojen peruskorjauksista, mainoskampanjoista tai itse tehdyistä tietokoneohjelmista johtuvia menoja, jotka eivät yleensä ole erikseen realisoitavissa. Kehittämismenoja ei saada aktivoida muina pitkävaikutteisina menoina.

Ennakkomaksut -erässä on ulkopuolisille aineettomien hyödykkeiden myyjille suoritettuja ennakkomaksuja.

Jollei kirjanpitovelvollinen voi luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, on muut pitkävaikutteiset menot poistettava enintään kymmenessä vuodessa.

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Maa- ja vesialueita ovat mm. maa- ja metsäalueet, rakennetut ja rakentamattomat tontit sekä vesialueet. Maa- ja vesialueista ei yleensä tehdä poistoja. Poikkeuksena ovat maa-aineksen käytön mukaiset poistot.

Maa-alueiden arvonnousut esitetään arvonkorotuksina, jotka eivät vaikuta tulokseen. Arvonkorotus kirjataan suoraan omaan pääomaan. Jos aikaisemmin tehty arvonkorotus on osoittautunut aiheettomaksi, se on kirjanpitolain mukaan peruutettava ja arvonkorotusrahastoa vastaavasti alennettava.

Rakennukset ja rakennelmat

Rakennuksia ovat mm. tehdasrakennukset ja työpajat, varistorakennukset, myymälä- ja toimistorakennukset, hotellit, asuinrakennukset sekä rakennelmat.

Rakennukset ja rakennelmat kirjataan kuluiksi poistoina taloudellisena vaikutusajankanaan. Peruskorjaukset sekä muut suurehkot korjausmenot ja rakennusaikaiset korot voidaan aktivoida rakennusten hankintamenoon ja poistaa yhdessä rakennuksen kanssa.

Käyttöomaisuusrakennuksiin ei ole mahdollista tehdä arvonorotuksia. Aikaisemmin tehtyjä arvonorotuksia voi kuitenkin sisältyä yhä tasearvoihin vähäisesti. Sijoituskiinteistöihin kohdistuvat käyvän arvon muutokset on käsitelty oppaassa erikseen (s. 34).

Rakennuksiin saadut investointiavustukset käsitellään hankintameno vähennyksinä, mutta jälleenhankintavarauksen käyttäminen investointiin ei pienennä hankintamenoa. Jälleenhankintavarauksen kirjataan verotusperusteisten varausten muutoksen kautta.

Koneet ja kalusto

Koneisiin ja kalustoon kuuluvat erilaiset tuotantokoneet ja -laitteet, konttorikoneet, huonekalut, myymäläkalusteet, ajoneuvot, työkalut ja muotit. Koneet ja kalusto kirjataan kuluiksi poistoina taloudellisena vaikutusajankanaan.

Koneisiin ja kalustoon saadut investointiavustukset käsitellään hankintameno vähennyksinä, mutta jälleenhankintavarauksen käyttäminen investointiin ei pienennä hankintamenoa. Jälleenhankintavarauksen kirjataan verotusperusteisten varausten muutoksen kautta.

Muut aineelliset hyödykkeet

Muut aineelliset hyödykkeet -erä sisältää virallisen taseen muut aineelliset hyödykkeet sekä aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.

Muita aineellisia hyödykkeitä ovat soran- ja savenottoaikat, malmi- ja mineraali-esiintymät, kivilouhokset, turvesuot, rautatiet, sillat, padot, altaat, golf-kenttien rakentaminen, piha-asfaltit yms. Maa-ainesten poisto lasketaan hyödykkeen käytön mukaan. Tähän ryhmään sisällytetään myös keskeneräiset hankinnat, joista ei tehdä poistoja.

Sijoituskiinteistöt

Pysyviin vastaaviin kirjattujen sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon on uuden kirjanpitolain mukaan mahdollista. Sijoituskiinteistöt-erä ei kuulu viralliseen tasekaavaan, mutta ne saadaan sisällyttää viralliseen taseeseen omana eränään. Kirjaamisessa noudatetaan samoja periaatteita, joita IFRS-tilinpäätöksessä kyseisen omaisuuserän kohdalla noudatetaan (IAS 40, IFRS 13, ks. myös KILA 1949/2016). Käyvän arvon muutokset kirjataan tulosvaikutteisesti.

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset

Virallisen taseen sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset esitetään oikaistussa taseessa yhtenä ryhmänä, joka jakaantuu *Sisäisiin osakkeisiin ja osuuksiin, Muihin osakkeisiin ja osuuksiin, Sisäisiin saamisiin* sekä *Muihin saamisiin ja sijoituksiin*.

Virallisen taseen vaihtuvien vastaavien pitkäaikaiset saamiset siirretään oikaistussa taseessa pysyvien vastaavien sijoituksiin ja pitkäaikaisiin saamisiin.

Sisäiset osakkeet ja osuudet

Sisäisiä osakkeita ja osuuksia ovat seuraavat virallisen taseen erät:

- *Osuudet saman konsernin yrityksissä ja*
- *Osuudet omistusyhteyserityksissä.*

Oikaisu

Jos omistetun yrityksen oma pääoma on menetetty eikä osakkeilla käytävissä olevien tietojen perusteella ole arvoa, poistetaan osakkeiden tasearvo omasta pääomasta ja osakkeista.

Muut osakkeet ja osuudet

Tämä erä sisältää osakeyhtiöiden osakkeet mukaan lukien huoneisto-osakkeet, osuuskunnan osuustodistukset, avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön osuudet sekä siirtokelpoiset liittymismaksut kuten sähkö-, vesijohto- ja kaukolämpöverkkojen liittymät.

Sisäiset saamiset

Sisäisiä saamisia ovat seuraavat virallisen taseen erät:

- *Saamiset saman konsernin yrityksiltä ja*
- *Saamiset omistusyhteyserityksiltä.*

Sisäiset saamiset ovat *pitkäaikaisia* saamia henkilöomistajilta ja samaan omistuskokonaisuuteen kuuluvilta konserniyhtiöiltä sekä muilta lähipiiryhtiöiltä. Tällaisia saamia ovat mm. myynti-, laina- ja siirtosaamiset. Myös ne lyhytaikaiset saamiset, jotka eivät ole likvidejä, kuuluvat näihin pitkäaikaisiin saamisiin.

Lainasaaminen on aina riskisijoitus, jonka takaisin saaminen on epävarmaa.

Oikaisu

Sisäiset lainasaamiset vähennetään saamisista ja omasta pääomasta seuraavissa tilanteissa:

- Osakeyhtiöllä on vakuudettomia lainasaamia henkilöomistajiltaan, lainasaaminen henkilöomistajilta ei vähene tai kasvaa tai sisältää epävarmuutta omistajan tai yhtiön oman huonon taloudellisen tilanteen vuoksi, tai kyseiset henkilöomistajat eivät nosta lainkaan palkkaa eivätkä osinkoja yhtiöstä.
- Velallisyriityksen, jolta saamiset ovat, oma pääoma on menetetty ja takaisinmaksu on epävarmaa tai epätodennäköistä.
- Lainasaamisen takaisinmaksu on epätodennäköinen.

Muut saamiset ja sijoitukset

Muiksi sijoituksiksi katsotaan edellisiin ryhmiin kuulumattomat pitkäaikaiset sijoitusluonteiset erät ja kaikki ne sijoitukset, jotka eivät palvele varsinaista liiketoimintaa.

Oikaistussa taseessa tähän ryhmään on yhdistetty virallisen taseen sijoituksista ja pitkäaikaisista saamisista seuraavat erät:

- *Muut saamiset,*
- *Myyntisaamiset,*
- *Lainasaamiset ja*
- *Siirtosaamiset.*

Leasingomaisuus

Leasingrahoituksella hoidetaan yleensä koneiden ja laitteiden pitkäaikaista vuokrausta. Leasingvastuita ovat tilinpäätöshetkellä jäljellä olevat, sekä seuraavalla että myöhemmillä tilikausilla maksettavaksi erääntyvät, leasingmaksut. Leasingvastuut ovat taseen ulkopuolisia vastuita, jotka käyvät ilmi tilinpäätöksen liitetiedoista.

Uuden kirjanpitolain mukaan leasingsopimuksella hankitun omaisuuden vuokralleottaja saa merkitä taseeseen kuin se olisi ostettu ja vuokralleantaja kuin se olisi

myyty, mikäli kohteena olevaan hyödykkeeseen kohdistuvat riskit siirtyvät olennaisilta osin vuokralleantajalta vuokralleottajalle. Merkitsemisessä tulee tällöin soveltaa IFRS-standardeja, ja kaikkia vastaavanlaisia sopimuksia on käsiteltävä tällöin samalla tavalla.

Oikaisu

Jäljellä olevat leasingmaksut lisätään taseen vastaavaa-puolelle *Leasingomaisuutena* ja vastattavaa-puolelle *Leasingvastuina*.

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuuden hankintamenoksi luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet välittömät menot. Jos hyödykkeen hankintaan ja valmistukseen liittyvien välillisten menojen määrä on olennainen verrattuna hankintamenuon, voidaan kohtuullinen osuus välillisistä menoista lukea hankintamenuon. Välillisten menojen on tällöin oltava luotettavasti todennettavissa yrityksen sisäisen laskennan avulla.

Vaihto-omaisuuden arvostamisessa oletetaan, että luovutusjärjestys on ollut hankintajärjestyksen mukainen (FIFO) tai sille päinvastainen (LIFO), ellei tilinpäätöksessä muuta mainita.

Aineet ja tarvikkeet

Aineita ja tarvikkeita ovat tuotteiden valmistukseen tarvittavat raaka-aineet sekä apu- ja tarveaineet, joita tarvitaan välittömästi valmistukseen tai valmistuksessa käytettävien koneiden ja laitteiden huoltoon sekä pakkaustarvikkeet. Tukku- tai vähittäiskauppaa harjoittavien yritysten vaihto-omaisuus merkitään tähän erään.

Keskeneräiset tuotteet

Keskeneräisiä tuotteita ovat tilinpäätöshetkellä työn alla olevat tuotteet tai projektit.

Valmiit tuotteet

Valmiita tuotteita ovat itse valmistetut, luovutettaviksi tarkoitetut hyödykkeet.

Oikaisu

Mikäli tukku- tai vähittäiskauppaa harjoittava yritys on kirjannut vaihto-omaisuutensa tähän kohtaan, siirretään erä aineisiin ja tarvikkeisiin.

Muu vaihto-omaisuus

Muuhun vaihto-omaisuuteen kuuluvat virallisen taseen erät *Muu vaihto-omaisuus* ja *Ennakkomaksut*.

Muuta vaihto-omaisuutta ovat mm. arvopaperikauppaa harjoittavan yhtiön myytäviksi tarkoitetut arvopaperit, kiinteistökauppiaan myytäviksi hankkimat kiinteistöt ja rakennusliikkeiden myymättömät osakkeet.

Vaihto-omaisuuden ennakkomaksuilla tarkoitetaan maksua sellaisista tilauksista,

joita yritys ei ole vielä vastaanottanut. Ennakkomaksut esitetään taseessa omana eränään eikä niiden muutos sisälly tuloslaskelmassa oleviin varastojen muutoksiin.

Tuloslaskelman varastojen muutos ja taseen vaihto-omaisuuden muutos eivät aina täsmää. Esim. perustajaurakointia harjoittavan rakennusliikkeen vaihto-omaisuudessa on perustetun asuntoyhtiön vielä myymättä olevia asunto-osakkeita. Nämä asunto-osakkeet ovat rakennusliikkeen väliaikaisia pääomasijoituksia asuntoyhtiöön, eikä näiden muutos näy tuloslaskelmassa.

Lyhytaikaiset saamiset

Virallisen taseen lyhytaikaiset saamiset esitetään oikaistussa taseessa yhtenä ryhmänä, joka jakaantuu myyntisaamisiin, sisäisiin myyntisaamisiin, muihin sisäisiin saamisiin sekä muihin saamisiin.

Myyntisaamiset

Myyntisaamisiin kirjataan suoritteiden myynnistä ulkopuolisille syntyneet saamiset. Myyntisaamisista syntyvät luottotappiot ovat liiketoiminnan muita kuluja.

Mikäli yritys käyttää factoringrahoitusta ja noudattaa bruttokirjaustapaa, sisältyvät myyntisaamisiin myös factoringluotolla katetut saamiset, ja käytetty factoringluotto näkyy taseen veloissa. Nettokirjaustapa tarkoittaa sitä, että myyntisaamisissa on vain factoringilla kattamaton osa ja käytetty factoringluotto on taseen ulkopuolella.

Oikaisu

Mikäli factoringrahoitusta käyttävä yritys soveltaa nettokirjaustapaa, lisätään käytetty factoringluotto myyntisaamisiin ja taseen velkoihin. Tätä oikaisua ei tarvitse tehdä, mikäli saamisten luottoriski on siirtynyt rahoittajalle.

Sisäiset myyntisaamiset

Sisäiset myyntisaamiset sisältyvät virallisen tasekaavan mukaan joko saamisiin saman konsernin yrityksiltä tai saamisiin omistusyhteisyryksiltä.

Oikaistussa taseessa on sisäisiin myyntisaamisiin yhdistetty myyntisaamisten osuus edellä mainituista eristä. Loppuosa on kohdassa muut sisäiset saamiset.

Kirjanpitoasetuksen mukaan tulee konsernin yrityksiltä ja omistusyhteisyryksiltä olevista saamisista ilmoittaa liitetiedoissa erikseen myyntisaamiset, muut saamiset sekä siirtosaamiset.

Muut sisäiset saamiset

Muihin sisäisiin saamisiin on yhdistetty muut saamiset ja siirtosaamiset eristä

- *Saamiset saman konsernin yrityksiltä ja*
- *Saamiset omistusyhteisyrittäjiltä.*

Muut saamiset

Muut saamiset ovat saamia ulkopuolisilta. Tähän erään on yhdistetty virallisen taseen lyhytaikaiset erät

- *Lainasaamiset,*
- *Muut saamiset,*
- *Siirtosaamiset sekä*
- *Maksamattomat osakkeet ja osuudet.*

Kirjanpitoasetuksen mukaan olennaiset siirtosaamiset on eriteltävä liitetiedoissa.

Siirtosaamia ovat:

- etukäteen maksetut tulevan tilikauden menot eli menoennakot,
- päättyneellä tilikaudella toteutuneet tulot, joista ei vielä ole saatu maksua, eli tulojäämät, joita ei ole merkitty myyntisaamisiin,
- osatuloutussaamiset ja
- laskennalliset verosaamiset.

Siirtosaamisiin sisältyvät osatuloutussaamiset ovat luonteeltaan keskeneräisiä töitä.

Oikaisu

Siirtosaamisiin sisältyvät osatuloutussaamiset käsitellään käyttöpääoman eränä tunnuslukulaskennassa ja maksuvalmiustarkastelussa.

Rahat ja rahoitusarvopaperit

Oikaistussa taseessa yhdeksi ryhmäksi on yhdistetty virallisen tilinpäätöksen erät:

- *Rahoitusarvopaperit ja*
- *Rahat ja pankkisaamiset.*

Oma pääoma

Omasta pääomasta käsitellään vain osakeyhtiöiden omaa pääomaa. Oma pääoma on osakeyhtiön varojen jakamisen perusta, yrityksen riskipuskuri ja vakavaraisuuden mittari. Sekä yrityksen omistajat että sen ulkopuoliset sidosryhmät ovat erityisen kiinnostuneita omasta pääomasta.

Osakeyhtiölaki, joka vahvistaa erityisesti velkojainsuojaa, sisältää määräyksiä oman pääoman säilymisestä tai menettämisestä. Omasta pääomasta ja sen muutoksista tulee tehdä selvitykset tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön oma pääoma jaetaan *sidottuun ja vapaaseen omaan pääomaan*. Oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tilinpäätöksen liitetiedoissa on hyvä esittää tämä jako sekä ilmoittaa erikseen jaettavissa olevan vapaan oman pääoman määrä. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, arvonorotusrahasto ja käyvän arvon rahasto sekä kumotun osakeyhtiölain mukaiset ylikurssirahasto ja vararahasto. Muut rahastot sekä tilikauden ja edellisten tilikausien voitto ovat vapaata omaa pääomaa.

Osakeyhtiön varojen jakaminen

Osakeyhtiö saa jakaa varojaan osinkoina tai muuna varojen jakona vapaan oman pääoman määrän, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat, mikäli varojen jakaminen ei heikennä yhtiön maksukykyisyyttä. Jakokelpoisia varoja laskettaessa on vähennyseränä huomioitava aktivoitavat kehittämismenot.

Osakeyhtiö ei saa jakaa osinkoa tai muuten varojaan, mikäli jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvyttömyyden tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden.

Päätettäessä varojen jakamisesta on huomioitava seuraavat seikat:

- Yhtiön maksukykyisyyden toteaminen (ks. s. 53–54).
- Jaon on perustuttava aina viimeksi vahvistettuun tilinpäätökseen. Jos yhtiö on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan tilintarkastusvelvollinen, tilinpäätöksen on oltava myös tilintarkastettu.
- Tilinpäätöksen laatimisen jälkeen tapahtuneet olennaiset muutokset yhtiön taloudellisessa tilassa.

Osakeyhtiölaki mahdollistaa myös osatilikaudelta laaditun välitilinpäätöksen perusteella voiton jakamisen eli nk. *väliosingonjaon*. Väliosingonjaon on perustuttava osatilikauden tilinpäätökseen, jonka tulee täyttää kaikki samat sisältövaatimukset

kuin koko tilikaudelta laaditun tilinpäätöksenkin (KPL 3:1 §). Väliosingot tulee ilmoittaa myös myöhemmin laaditun koko tilikautta koskevan tilinpäätöksen liitetiedoissa oman pääoman erittelyissä omana eränään (KILA 1815/2008).

Osakeyhtiön varojen vähentyminen

Jos osakeyhtiön oma pääoma muuttuu negatiiviseksi, hallituksen on tehtävä viipymättä Kaupparekisteriin rekisteri-ilmoitus osakepääoman menettämisestä. Tällaisessa tilanteessa kuitenkin mm. osakeyhtiölain 12 luvun mukainen pääomalaina voidaan lukea omaksi pääomaksi (ks. s. 46–47).

Jos osatilikauden tilinpäätökseen perustuva väliosingonjako on tapahtunut osakeyhtiölain 13 luvun varojen jakamista koskevien säännösten mukaisesti, mutta koko tilikauden tilinpäätöstä laadittaessa havaitaan, että jakokelpoisia varoja ei ole, merkitään se taseen liitetietoihin oman pääoman erittelyihin (KILA 1815/2008).

Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma

Osakeyhtiön osakepääoma ja muissa yhtiömuodoissa yritykseen sijoitettu perus- tai osuuspääoma kirjataan tähän erään. Osakeyhtiön osakepääoma muodostuu vasta kaupparekisterimerkinnällä ja osakepääoman korotukseen liittyvä osakeanti tulee pitää muussa erässä, kunnes se on rekisteröity osakepääomaksi.

Ylikurssirahasto

Ylikurssirahaston (ja vararahaston) kerryttäminen ei ole enää nykyisen osakeyhtiölain myötä mahdollista. Vanhat ylikurssirahastot (ja vararahastot) käsitellään sidottuna omana pääomana.

Ylikurssirahastot ovat syntyneet mm. uusmerkinnässä maksetuista osakehinnoista, jotka ovat ylittäneet osakkeiden nimellisarvon. (Vararahastoa on käytetty mm. osakepääoman korottamiseen ja tappioiden kattamiseen sekä alikurssin kattamiseen.)

Arvonkorotusrahasto

Jos pysyviin vastaaviin kuuluvan maa- tai vesialueen tai sellaisen arvopaperin, joka ei ole kirjanpitolain 2 a §:ssä tarkoitettu rahoitusväline, arvo on pysyvästi kohonnut, voidaan todennäköisen luovutushinnan ja poistamatta olevan hankintamenon erotus kirjata arvonkorotusrahastoon.

Käyvän arvon rahasto

Käyvän arvon rahasto voi esiintyä taseen omassa pääomassa, jos rahoitusvälineiden tai sijoituskiinteistöjen arvostamisessa on käytetty todennäköistä luovutushintaa markkinoilla eli käypää arvoa. Kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksen (1315/2004) mukaan taseen vastaaviin merkityt rahoitusvälineet, joille on vaikeuksista määriteltävissä luotettavat markkinat, sekä jo aiemmin käsitellyt sijoituskiinteistöt, voidaan arvostaa käypään arvoon. Näitä eriä kirjattaessa noudatetaan samaa tapaa, jota noudatettaisiin IFRS-tilinpäätöksessä.

Käyvän arvon rahastoon voidaan merkitä mm. ulkomaisiin yhtiöihin tehtyjen sijoitusten valuuttakurssimuutokset.

Muut rahastot

Muihin rahastoihin kuuluvat

- *Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP),*
- *Vararahasto,*
- *Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot,*
- *Käyvän arvon rahasto ja*
- *Muut rahastot.*

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitään

- se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota ei perustamissopimuksen tai osakeantipäätöksen mukaisesti merkitä osakepääomaan eikä kirjanpitolain mukaan merkitä vieraaseen pääomaan,
- sellainen muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon, ja
- osakepääoman alentamisen määrä, jota ei käytetä tappion kattamiseen tai varojen jakamiseen.

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

Tähän erään kirjataan aikaisemmilta tilikausilta kertyneet voitot ja tappiot, joista on vähennetty maksetut osingot.

Tilinpäätösperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevien virheiden oikaisut tehdään yksinomaan tähän erään (KILA 1750/2005).

Tilikauden voitto (tappio)

Tilikauden voitto tarkoittaa virallisen tilinpäätöksen tuloslaskelman mukaista tilikauden voittoa tai tappiota. Tilinpäätösanalyysissa tehtävät tuloksen oikaisut huomioidaan taseessa oman pääoman oikaisuina.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Tilinpäätössiirrot liittyvät verotuksen tulonjärjestelyyn sekä kirjanpidon ja verotuksen väliseen sidonnaisuuteen. Elinkeinoverolainsäädäntö edellyttää verotuksessa hyväksyttävän varauksen tekemistä vähintään samansuuruisena myös kirjanpidossa. Tilinpäätössiirtoina merkitään poistoero ja verotusperusteiset varaukset.

Oikaisu

Poistoerosta ja verotusperusteisista varauksista siirretään yhteisöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan.

Verotusperusteiset varaukset

Tilinpäätöksessä saadaan tehdä investointi-, toiminta- tai muu sellainen verotusperusteinen varaus. Näistä yleisin on toimintavaraukset. Toimintavaraukset koskevat nykyisen verolainsäädännön mukaan yksityisiä liikkeen- ja ammatinharjoittajia sekä henkilöyhtiöitä, mutta ei osakeyhtiöitä. Verotusperusteisten varausten muutos merkitään tuloslaskelmaan.

Investointivarauksena esitetty jälleenhankintavaraukset voidaan tehdä

- tulipalossa tai muussa vahinkotapahtumassa tuhoutuneesta kuluva käyttöomaisuudesta (irtaimisto ja autot, joita käytetään ammattimaisessa liikenteessä) saatujen vakuutus- tai muiden korvausten sekä
- toimitilarakennusten tai -osakkeiden luovutusvoittojen perusteella.

Jälleenhankintavaraukset voidaan tehdä, kun saatu rahakorvaus tai muu vastike ylittää kirjanpidossa olevan EVL-menojäätöksen eli syntyy *korvausvoittoa*.

Poistoero

Poistoeroa syntyy, jos verotuksessa vähennetään suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat poistot. Poistoero on siten kirjanpidon poistojen ja suunnitelman mukaisen poistojen välinen kumulatiivinen erotus. Kirjanpitolain (KPL 5:12.1) mukaan kirjanpitovelvollinen saa kirjata suunnitelman ylittäviä poistoja, jos siihen on verotusperusteinen syy. Verotusperusteisella syyllä tarkoitetaan mahdollisuutta vaikuttaa ko. kirjauksella verotettavan tulon ja veron määrään. Poistoero ei voi olla negatiivinen. Poistoeron muutos merkitään tuloslaskelmaan.

Oman pääoman oikaisut

Oman pääoman oikaisut muodostuvat niistä eristä, joilla on oikaistu virallisen taseeseen omaisuuseriä tai velkoja analyysissa. Oikaisut on kohdistettu suoraan taseeriin ohi tuloslaskelman.

Omaisuuserien oikaisut tulevat kysymykseen, kun viralliseen taseeseen on aktivoitu esimerkiksi:

- liikearvoa, johon ei liity tulon odotuksia, tai
- muita aineettomia hyödykkeitä, joihin ei liity tulonodotuksia tai joiden aktivointi ei ole lain tai asetusten puitteissa mahdollista.

Oman pääoman oikaisuja ovat myös:

- epävarmat saamiset,
- saamiset henkilöyhtiön omistajilta,
- osakeyhtiölain vastaiset lainasaamiset (lähipiirilainat, joille ei ole olemassa liikeloudellista perustetta),
- aiheettomiksi osoittautuneet arvonkorotukset ja käyvän arvon muutokset,
- pysyvien vastaavien arvon oikaisut ja
- poisto-oikaisut.

Epävarmoiniin saamisiin luetaan mm. lainasaamiset sellaisilta tytäryhtiöiltä, joiden oma pääoma on menetetty, sekä ne lainasaamiset ja pääomalainasaamiset, joiden takaisinmaksu on epätodennäköinen.

Pysyvien vastaavien arvonalennus tulee kysymykseen esim. silloin, kun käyvät arvot alittavat selvästi tasearvot. Esim. tytäryhtiöiden arvottomiksi osoittautuneisiin osakkeisiin tulee tehdä em. arvonalennus.

Oman pääoman oikaisu voi olla myös positiivinen, mikäli pysyvien vastaavien käyvät arvot ovat merkittävästi tasearvoja korkeammat. Samalla summalla oikaisutaan pysyvien vastaavien tasearvoja.

Vieras pääoma

Vieras pääoma tulee esittää taseessa pitkäaikaisena ja lyhytaikaisena vieraana pääomana. Pitkäaikaista vierasta pääomaa on velka tai sen osa, joka erääntyy maksettavaksi yli yhden vuoden kuluttua. Korkeintaan yhden vuoden kuluttua erääntyvä velka on lyhytaikaista vierasta pääomaa. Seuraavalla tilikaudella maksettavat lainojen lyhennykset erotetaan tilinpäätöstä tehtäessä pitkäaikaisista veloista vastaavan lyhytaikaisen vieraan pääoman erään.

Oikaistun taseen vieraaseen pääomaan kuuluvat virallisen taseen pakolliset varaukset, pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset velat sekä leasingvastuukanta taseen ulkopuolelta.

Välirahoitusinstrumentit

Välirahoitusinstrumentteja ovat mm. vaihtovelkakirjalainat, optiolainat ja voitto-osuuslainat. Kaikki edellä mainitut instrumentit kirjataan virallisessa tilinpäätöksessä vieraaseen pääomaan siitä huolimatta, että niissä on sekä oman että vieraan pääoman piirteitä. *Pääomalainaa säätelee kirjanpitolain lisäksi osakeyhtiölaki, ja sen käsittely on esitelty jäljempänä.*

Oikaisu (ei koske pääomalainoja)

Välirahoitusinstrumentit, jotka voidaan katsoa olevan oman pääoman ehtoisia, siirretään oikaistussa taseessa omiin varoihin. Yksiselitteisesti ei voida määritellä, missä tapauksessa välirahoitusinstrumentit oikaistaan omaan pääomaan, vaan tarkastelu on tehtävä aina tapauskohtaisesti. Harkittaessa välirahoitusinstrumentin lukemista osaksi omaa pääomaa tulisi ainakin seuraavien edellytysten täytyä:

- vakuudettomuus,
- muita lainoja heikompi etuoikeus,
- ei koronmaksuvelvollisuutta
- eikä määrättyä takaisinmaksuaikaa.

Pääomalainat

Osakeyhtiölain 12 luvun mukaan pääomalaina on takasijainen laina, jolla on muita velkoja huonompi etuoikeus selvitystilassa ja konkurssissa. Lisäksi pääomalaina on vakuudetonta ja sen takaisinmaksu on sidottu maksuhetken vapaan oman pääoman ja pääomalainojen sekä viimeksi vahvistetun taseen mukaisen tappion erotukseen.

Edellä mainitut ehdot täyttävä pääomalaina on luonteeltaan velkaerä, ja se merkitään Kirjanpitolautakunnan lausunnon (KILA 1787/2006) mukaisesti lainanottajan taseen vieraaseen pääomaan erilliseksi eräksi. Vuonna 2016 voimaan tulleessa kirjanpitolaisissa on kuitenkin mahdollistettu pääomalainan kirjaaminen omaan pääomaan omana eränä, kun pääomalaina on IFRS-normiston mukainen. Kirjanpitolautakunta korostaa omaehtoisessa lausunnossaan (KILA 1950/2016) omaan pääomaan kirjattavan pääomalainan takasijaisuutta, eräpäivättömyyttä sekä tuotonmaksun rajoittumista siihen, mitä varojenjaosta on muuten säädetty.

Pääomalainan lyhennyksiä ja korkoa voidaan maksaa lainanantajalle vain siltä osin kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen yhteissumma ylittää viimeisimmän taseen mukaisen kertyneen tappion. Jos lainaehtojen mukaista

korkea ei voida maksaa, se siirtyy maksettavaksi heti seuraavalta maksuperusteet täyttävältä tilinpäätökseltä, ja näin kertyneet maksamattomat korot tulee esittää tilinpäätöksen liitetiedoissa taseen ulkopuolisena korkovastuuna.

Vaikka pääomalaina kirjattaisiinkin tilinpäätöksessä vieraaseen pääomaan, luetaan se joko osittain tai kokonaan omaksi pääomaksi pääoman menettämistä koskevassa osakeyhtiölain (OYL 20:23.2) mukaisessa oman pääoman laskennassa. Siten pääomalainalla katetaan omassa pääomassa sidotun oman pääoman säilyminen ja kertyneet tappiot.

Oikaisu

Vieraaseen pääomaan kirjattua pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan edellä mainituin perustein vain sen verran, että kertyneet tappiot saadaan katettua ja sidottu oma pääoma säilytettyä omassa pääomassa. *Loput pääomalainasta jätetään vieraaseen pääomaan.*

- Jos taseen oma pääoma on negatiivinen, pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan sen verran, että taseen omaksi pääomaksi tulee enintään sidotun oman pääoman määrä.
- Vaikka taseen oma pääoma ei ole negatiivinen, mutta se on vähemmän kuin sidottu oma pääoma yhteensä, pääomalainaa oikaistaan omaan pääomaan sen verran, että taseen omaksi pääomaksi saadaan enintään sidotun oman pääoman määrä.

Jos pääomalaina on kirjattu omaan pääomaan tai se on tosiasiallisen luonteensa perusteella rinnastettavissa omaksi pääomaksi, se huomioidaan analyysissä joko osittain tai kokonaan oman pääoman eränä. Näin menetellään esimerkiksi silloin, kun pääomalaina on kirjattu vieraaseen pääomaan, mutta se on sidottu yhtiön lainasopimuksella ennalta määrättyksi ja riittävän pitkäksi ajaksi.

Pääomalainan takaisinmaksusuunnitelman mukaiset seuraavalla tilikaudella maksettavaksi erääntyvät lyhennykset jätetään oikaisematta omaan pääomaan.

Omaan pääomaan siirrettynä pääomalaina parantaa yhtiön omavaraisuutta sen vakavaraisuustarkastelussa.

Lainat rahoituslaitoksilta

Lainat rahoituslaitoksilta voivat olla joko koti- tai ulkomaisilta rahoituslaitoksilta, rahoitusyhtiöiltä, erityisluottolaitoksilta tai vakuutusyhtiöiltä olevia velkoja.

Tähän erään on yhdistetty myös virallisen taseen joukko- ja vaihtovelkakirjalainat.

Joukkovelkakirjalainoja ovat esim. obligaatio- ja debentuurilainat. Vaihtovelkakirjalainat ovat vaihdettavissa kokonaan tai osittain yhtiön osakkeisiin.

Kirjanpitolain mukaan ulkomaanrahan määräiset velat muutetaan Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Mahdolliset kurssitappiot ja -voitot on kirjattava kuluiksi ja tuotoiksi tuloslaskelmaan.

Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta

Eläkelainoilla tarkoitetaan eläkelaitoksille maksettujen vakuutusmaksujen takaisinlainauksena syntyneitä velkoja, jotka ovat virallisessa taseessa eränä *Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta*.

Saadut ennakot

Saaduilla ennakoilla tarkoitetaan varsinaiseen toimintaan liittyvästä suoritemyynnistä ennen suoritteen luovuttamista saatua maksua. Sellaisia ennakoita, jotka kohdistuvat keskeneräisiin töihin, ei lasketa tunnuslukulaskennassa veloiksi.

Sisäiset velat

Sisäiset velat -erä on muodostettu yhdistämällä virallisen taseen erät

- *Velat saman konsernin yrityksille*, ml. pitkäaikaiset ostovelat, ja
- *Velat omistusyhteyseräyksille*, ml. pitkäaikaiset ostovelat.

Tunnuslukulaskennassa näiden velkojen oletetaan olevan korollisia velkoja.

Muut pitkäaikaiset velat

Tähän erään on yhdistetty virallisesta taseesta

- *Ostovelat*,
- *Rahoitusvekselit*,
- *Muut velat* ja
- *Siirtovelat*.

Muut velat -ryhmässä voi olla esim. osamaksuvelkoja. Rahoituslaitoksilta olevat osamaksuvelat esitetään kuitenkin oikaisussa rahoituslaitoslainoina.

Tunnuslukuja laskettaessa tähän ryhmään kuuluvien velkojen oletetaan olevan korollisia velkoja.

Laskennallinen verovelka

Poistoerosta ja verotusperusteisista varauksista siirretään yhteisöverokannan mukainen osuus laskennalliseen verovelkaan. Laskennallisen veroveljan muutosta ei oikaista tuloslaskelmaan.

Pakolliset varaukset

Pakolliset varaukset ovat menoja, joiden suorittamiseen yritys on sitoutunut, mutta joihin ei liity menoa vastaavaa tulon odotusta. Tuloslaskelmassa pakolliset varaukset sisältyvät asianomaisiin kulueriin eivätkä siten näy varausten muutoksina. Pakollisiin varauksiin on yhdistetty virallisen taseen erät *Eläkevaraukset*, *Vero-varaukset* sekä *Muut pakolliset varaukset*, joita voi syntyä esim. takuukorjauksista, tappiollisista toimitussitoumuksista tai keskeneräisistä oikeudenkäynneistä.

Siirtoveloiksi merkitään sellaiset vastaiset menot ja menetykset, joiden täsmällinen määrä ja toteutumisaikankohta tiedetään.

Pakolliset varaukset ovat luonteeltaan yleensä korottomia pitkäaikaisia velkoja.

Leasingvastuut

Leasingrahoituksella hoidetaan yleensä koneiden ja laitteiden pitkäaikaista vuokrausta. Leasingvastuita ovat tilinpäätöshetkellä jäljellä olevat, sekä seuraavalla että myöhemmillä tilikausilla maksettavaksi erääntyvät, leasingmaksut. Leasingvastuut ovat taseen ulkopuolisia vastuuta, jotka käyvät ilmi tilinpäätöksen liitetiedoista. Leasingvastuut saattaa olla merkitty myös viralliseen taseeseen aiemmin esitetyn mukaisesti, milloin oikaisua ei tarvita.

Oikaisu

Jäljellä olevat leasingmaksut lisätään taseen vastaavaa puolelle *Leasingomaisuutena* ja vastattavaa puolelle *Leasingvastuina*.

Korolliset lyhytaikaiset velat

Tähän ryhmään on yhdistetty virallisesta taseesta

- *Joukkovelkakirjalainat*,
- *Vaihtovelkakirjalainat*,
- *Lainat rahoituslaitoksilta*,
- *Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta*,
- *Rahoitusvekselit* sekä
- *Muut velat* (korollinen osuus) ja
- mahdolliset *Pääomalainat*.

Oikaisu

Taseen ulkopuolinen factoringluotto lisätään korollisiin lyhytaikaisiin velkoihin.

Saadut ennakot

Tähän erään kuuluvat lyhytaikaiset saadut ennakot, joita käsitellään tunnuslukulaskennassa samoin kuin pitkäaikaisia saatuja ennakoitakin. Sellaisia ennakoita, jotka kohdistuvat keskeneräisiin töihin, ei lasketa tunnuslukulaskennassa veloiksi.

Ostovelat

Ostovelat ovat pääsääntöisesti lyhytaikaisia, tuotannontekijöiden hankkimisesta aiheutuneita velkoja. Myös yrityksen kululaskuja ja investoinneista syntyneitä laskuja voi sisältyä ostovelkoihin.

Oikaisu

Ostovelkoihin mahdollisesti sisältyvät osamaksuvelat siirretään lyhytaikaiseen korolliseen vieraaseen pääomaan.

Sisäiset ostovelat

Sisäisiin ostovelkoihin on yhdistetty ostovelat eristä

- *Velat saman konsernin yrityksille ja*
- *Velat omistusyhteisy yrityksille sekä*

sisäiset ostovelat, jotka mahdollisesti sisältyvät erään *Ostovelat*.

Muut sisäiset korolliset velat

Tähän erään on yhdistetty korolliset velat virallisen taseen eristä

- *Velat saman konsernin yrityksille ja*
- *Velat omistusyhteisy yrityksille.*

Muut sisäiset korottomat velat

Tähän erään on yhdistetty korottomat velat virallisen taseen eristä

- *Velat saman konsernin yrityksille ja*
- *Velat omistusyhteisy yrityksille.*

Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Tähän ryhmään on yhdistetty virallisen taseen *Muut velat* -erään sisältyvät korottomat velat sekä siirtovelat. Muita korottomia velkoja ovat esim. arvonlisäverovelat, ennakonpidätysvelat ja tuloverojen jaksotukset sekä osingonjakovelat.

Siirtovelat ovat kirjanpitolain mukaan menojämiä ja tuloennakoita. Pääsääntöisesti ne ovat korottomia. Siirtovelkoja ovat jaksotetut erät kuten palkat, lomapalkkavelat, vakuutusmaksut, vuokrat, korot sekä etukäteen saadut korko- ja vuokratuotot.

Mikäli vastaisuudessa aiheutuvan menon tai menetyksen täsmällistä määrää ja toteutumisaikakohtaa ei tiedetä, merkitään erä taseessa pakolliseksi varaukseksi.

Taseen ulkopuoliset vastuut

Taseen ulkopuolisia vastuuta ovat ne veloitteet ja takausvastuut sekä normaalista liiketoiminnasta poikkeavat olennaiset riskit, jotka eivät näy taseessa velkoina.

Veloitteisiin kuuluu mm. leasingvastuut, jotka lisätään taseen velkoihin Yritystutkimus ry:n vakiintuneen käytännön mukaisesti, ellei niitä ole nykyisen lainsäädännön mahdollistamana jo merkitty viralliseen taseeseen.

Pääomalainalle kertyneet maksamattomat korot esitetään korkovastuina tilinpäätöksen liitetiedoissa. *Mikäli tuloskehityksen ja taseen oman pääoman perusteella on ilmeistä, että maksuvelvollisuus syntyy seuraavalla tilikaudella, voidaan korkovastuu ottaa huomioon velkatarkastelussa.*

Vuokravastuita ei yleensä oteta mukaan velkatarkasteluun, vaikka niihin liittyisikin pitkäaikaisia maksuveloitteita. Vuokravastuiden kokonaismäärä suhteessa yrityksen kaikkiin velkoihin on usein niin suuri, että niiden käsitleminen velkoina alentaisi omavaraisuusasteita kohtuuttomasti. Edellä mainittu koskee myös kiinteistöjen ns. sale and lease back -järjestelyjä. Lisäksi vuokravastuiden pääomittaminen nykyhetken sisältää liiaksi harkinnanvaraisuutta ja riskin toteutuminen täysimääräisenä on epätodennäköistä.

Normaalista liiketoiminnasta poikkeavat olennaiset riskit voivat olla esim. ympäristönsuojeluun, vireillä olevaan oikeudenkäyntiin tai jälkiverotukseen liittyviä maksuja ja korvausvaateita. Näiden vaikutusta yrityksen taloudelliseen asemaan ja siten niiden huomioon ottamista analyyseissa on harkittava tapauskohtaisesti.

4 TILINTARKASTUSKERTOMUS JA MAKSUKYKYISYYS

Tilinpäätöstä analysoitaessa tulisi tutustua myös yrityksen tilintarkastuskertomukseen, joka saattaa sisältää analyysin kannalta merkityksellistä informaatiota.

Yhtiön maksukykyisyyden arviointi varojenjakotilanteessa on myös tärkeää. Osa-keyhtiölaki edellyttää yrityksen johtoa arvioimaan yrityksen maksukykyisyyttä varojen jakohetkellä, mikä turvaa myös rahoittajan asemaa ja parantaa ennustettavuutta.

4.1 TILINTARKASTUSKERTOMUS

Tilintarkastuslain mukaan tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausunto siitä,

- antaako tilinpäätös noudatetun tilinpäätössäännösten mukaisesti oikean ja riittävän kuvan tilintarkastuskohteen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta,
- täyttääkö tilinpäätös lakisääteiset vaatimukset,
- onko toimintakertomus laadittu toimintakertomukselle asetettujen säännösten mukaisesti ja
- ovatko tilikauden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot yhdenmukaisia.

Tilintarkastuslain mukaan tilintarkastuskertomus voi olla vakiomuotoinen, varauksen sisältävä tai kielteinen. Tilintarkastaja voi myös olla antamatta lausuntoa, mutta tästä on ilmoitettava tilintarkastuskertomuksessa.

Tilintarkastajan on annettava tilintarkastuskertomuksessa tarpeelliset lisätiedot seikoista, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, sekä tiedot seikoista, jotka voivat antaa olennaista aihetta epäillä tilintarkastuskohteen kykyä jatkaa toimintaansa. Tilintarkastuskertomuksessa on lisäksi todettava, onko tilintarkastaja tilintarkastuksen yhteydessä saamiensa tietojen perusteella havainnut olennaisia virheellisyyksiä toimintakertomuksessa, sekä ilmoitettava näiden virheellisyyksien luonteesta. Tilintarkastajan tehtäviin ei kuulu eikä saakaan kuulua johdon laatiman tilinpäätöksen täydentäminen.

Varauksen sisältävässä tilintarkastuskertomuksessa on vakiomuodosta poikkeava tilintarkastuslain tai erityislainsäädännön edellyttämä lausunto. Lisäksi se voi sisältää tilintarkastuslain määrittelemän huomautuksen, jossa todetaan vastuuhenkilön

laiminlyönnillään tilintarkastuskohteelle mahdollisesti aiheuttamasta vahingonkorvausvelvollisuudesta tai tilintarkastuskohdetta koskevan lain tai yhtiöjärjestyksen rikkomisesta.

Vakiomuodosta poikkeavat lausunnot on aina perusteltava. Perusteleminen tapahtuu tilintarkastuskertomuksessa olennaisilta osiltaan, yleensä omassa kappaleessaan, joka tulisi otsikoida erikseen. Käytännössä vakiomuodosta poikkeavan lausunnon antamista voidaan perustella vielä laajemmin ja yksityiskohtaisemmin tilintarkastuspöytäkirjassa. Huomioitavaa on, että tilintarkastuspöytäkirja ei kuitenkaan voi koskaan korvata tilintarkastuskertomusta, eikä se ole julkinen asiakirja, vaan tarkoitettu yhtiön hallituksen käsiteltäväksi.

Tilinpäätöstä analysoitaessa tulee aina kiinnittää huomiota tilintarkastuskertomukseen ja siellä mahdollisesti oleviin lisätietoihin. Pelkkä tilintarkastusmerkintä taseessa ei riitä, vaan tilintarkastuskertomus on aina osa virallista tilinpäätöstä. Tilintarkastusmerkintä ei sisällä mainintaa huomautuksesta tai lisätiedosta, minkä vuoksi tilintarkastuskertomus on syytä lukea tilinpäätöstä analysoitaessa.

4.2 MAKSUKYKYISYYS VAROJENJAKOTILANTEESSA

Varojenjaon on perustuttava vahvistettuun tilintarkastettuun tilinpäätökseen. Tämän lisäksi jaossa on otettava huomioon tilinpäätöksen laatimisen jälkeen yhtiön taloudellisessa asemassa tapahtuneet olennaiset muutokset. Tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut vapaan oman pääoman väheneminen vähentää voitonjakoon käytettävissä olevaa määrää.

Osakeyhtiölain 13:2:n mukaan varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Maksukykyisyydesti koskee kaikkia varojenjakotilanteita eikä pelkästään osingonjakoa ja varojen jakamista vapaan oman pääoman rahastoista. Maksukykyisyyden säilymisestä on huolehdittava myös yhtiön hankkiessa tai lunastaessa omia osakkeitaan tai osakepääoman alentamisen yhteydessä. Varojenjako on kiellettyä, jos yhtiöllä ei ole siihen tarvittavia kassavaroja käytettävissään.

Maksukykyisyydestin ensisijaisena tarkoituksena on estää osakkeenomistajien opportunistinen käyttäytyminen velkojien kustannuksella. Mikäli osakkeenomistajat voisivat jakaa yhtiön varoja tavalla, joka vaarantaisi velkojien saatavien takaisinmaksun, he rikkoisivat osakeyhtiöoikeudellista maksunsaantijärjestystä. Maksukykyisyydesti parantaa siten velkojainsuojaa.

Varojenjako koskeva testi on kaksiosainen. Tasetestillä selvitetään varojenjaon mahdollisuutta, kuten osingonjakoa ja vapaan oman pääoman rahaston jakamista (OYL 13:5). Maksukykyisyydestillä varmistetaan, että päätettävällä varojenjaolla ei vaaranneta yhtiön maksukykyisyyttä.

Jollei yhtiön maksukykyä koskevasta osakeyhtiölain 13:ta luvun 2 §:stä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat sekä määrä, joka on kehityksenä merkitty taseeseen kirjanpitolain mukaisesti (OYL 13:5).

5 KASSAVIRTUALASKELMA

5.1 KASSAVIRTUALASKELMAN RAKENNE

Kassavirtalaskelmassa tarkastellaan rahoituksen riittävyyttä menojen etuoikeusjärjestyksessä. Kassavirtalaskelma kertoo, kuinka paljon rahaa yritykseen on tullut ja paljonko sitä on tilikauden aikana käytetty. Myyntituloilla ajatellaan katettavan ensin juoksevan toiminnan menot, sen jälkeen rahoituskulut ja verot sekä viimeksi investoinnit, lainojen lyhennykset ja voitonjako.

Vähennyslaskumuodossa esitetty kassavirtalaskelma osoittaa, miten myynnistä saadut tuotot ovat riittäneet menojen kattamiseen ja missä määrin rahoitus on hoidettu omalla tai vieraalla pääomalla. Mikäli tuotot ovat olleet kuluja suurempia, kassavirtalaskelma osoittaa, miten mahdollinen ylijäämä on käytetty.

Kassavirtalaskelma laaditaan oikaistun tuloslaskelman ja virallisen taseen sekä liitetietojen yhdistelmänä. Oikaistua tuloslaskelmaa käytetään, jotta yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuottamasta kassavirrasta saadaan mahdollisimman vertailukelpoinen ja oikea kuva. Oikaistua tasetta ei voida kassavirtalaskelmassa käyttää, koska tilinpäätösanalyysissä tehdyt oikaisut eivät ole kassavirtavaikutteisia.

Kassavirtalaskelma alkaa oikaistun tuloslaskelman liikutuksella ilman mahdollisesti tehtyjä palkkorjauksia. Täten esimerkiksi oikaistussa tuloslaskelmassa satunnaisiksi siirretyt erät käsitellään myös kassavirtalaskelmassa satunnaisina erinä.

Koska tuloslaskelma on laadittu suoriteperustetta noudattaen, on kassavirtalaskelman tuotot ja kulut muutettava kassaperusteisiksi.

Seuraavana esitetty kassavirtalaskelma soveltuu sellaisenaan myös toimintokohtaiselle tuloslaskelmalle.

KASSAVIRTALASKELMA

Liiketulos	
+	Poistot ja arvonalentumiset
<hr/>	
=	Käyttökate
-/+	Toiminnallisen käyttöpääoman lisäys/vähennys
+/-	Pakollisten varausten lisäys/vähennys
<hr/>	
=	Toimintajäämä
+	Rahoitustuotot
-	Rahoituskulut
-	Verot
+/-	Satunnaiset tuotot/kulut
<hr/>	
=	Rahoitusjäämä
-/+	Investoinnit (netto)
-/+	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lis/väh
<hr/>	
=	Investointijäämä
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys/vähennys
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lis/väh
+/-	Pääomalainojen lisäys/vähennys
+/-	Oman pääoman maksullinen lis/väh (pl. osingonjako)
-	Osingonjako/yksityiskäyttö
-/+	Lainasaamisten lisäys/vähennys
<hr/>	
=	Rahavarojen muutos
+	Rahavarat tilikauden alussa
-	Rahavarat tilikauden lopussa
<hr/>	
=	0

Liiketulos

Kassavirtalaskelmassa käytetään oikaistun tuloslaskelman liiketulos ilman mahdollisesti tehtyä palkkakorjausta.

Käyttökate

Lisäämällä liiketulokseen poistot ja arvonalentumiset saadaan käyttökate. Käyttökate kuvaa yrityksen liiketoiminnan kannattavuutta ja tulosta ennen poistoja sekä rahoituseriä. Koska tuloslaskelma laaditaan suoriteperusteisesti, on käyttökate oikaistava toiminnallisen käyttöpääoman ja pakollisten varausten muutoksella, jotta saadaan selville varsinaisen toiminnan tuottama kassavirta eli toimintajäämä.

Toiminnallinen käyttöpääoma

Toiminnallisen käyttöpääoman lisäys/vähennys lasketaan seuraavasti:

+	Vaihto-omaisuus alussa
-	Vaihto-omaisuus lopussa
+	Lyhytaikaiset saamiset yhteensä alussa (*)
-	Lyhytaikaiset saamiset yhteensä lopussa (*)
+	Pitkäaikaiset myyntisaamiset alussa
-	Pitkäaikaiset myyntisaamiset lopussa
-	Lyhytaikaiset korottomat velat alussa
+	Lyhytaikaiset korottomat velat lopussa
-	Pitkäaikaiset ostovelat alussa
+	Pitkäaikaiset ostovelat lopussa
-	Pitkäaikaiset saadut ennakot alussa
+	<u>Pitkäaikaiset saadut ennakot lopussa</u>
=	Toiminnallisen käyttöpääoman lisäys/vähennys

(* Ilman lainasaamisia ja osakeantisaamisia)

Lyhytaikaisista saamisista on vähennetty lainasaamiset ja osakeantisaamiset, koska ne otetaan huomioon kassavirtalaskelmassa omana eränään kohdassa Lainasaamisten lisäys/vähennys.

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottoja ovat korko-, osinko- ja muut rahoitustuotot sekä kurssivoitot.

Rahoituskulut sisältävät korko- ja muut rahoituskulut sekä kurssitappiot. Jos rahoituskuluihin on kirjattu esimerkiksi todettuja, vielä maksamattomia kurssitappioita, poikkeaa laskelma tältä osin kassaperusteesta. Vastaavasti pitkäaikaisen vieraan pääoman muutokseen syntyy erä, joka ei ole kassaperusteista velkojen lisäystä tai vähennystä.

Rahoitustuottoja ja -kuluja ei pystytä muuttamaan kassaperusteisiksi, koska näihin liittyviä siirtovelkoja ja -saamisia ei yleensä ole tiedossa.

Verot

Verot ovat oikaistun tuloslaskelman välittömiä veroja. Mahdolliset satunnaisten tuottojen ja -kulujen verot on esitetty satunnaisissa tuotoissa ja kuluissa.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Erä satunnaiset tuotot ja kulut sisältää oikaistun tuloslaskelman satunnaiset tuotot ja kulut, niiden verot sekä konserniavustukset. Erä sijoitetaan kassavirtalaskelmasa ennen rahoitusjäämää. Tällöin ne ovat mukana, kun tarkastellaan tulorahoituksen riittävyyttä investointien rahoittamisessa.

Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin (netto)

Erä sisältää virallisen taseen mukaiset aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden lisäykset ja vähennykset. Tilikauden aikana tehdyt tai puretut arvonorotukset eivät ole rahan käyttöä eivätkä lähteitä.

Investoinnit lasketaan seuraavasti:

+	Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet tilikauden lopussa
-	Edelliseen sisältyvät arvonorotukset tilikauden lopussa
+	Tehdyt poistot ja arvonalentumiset
-	Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet tilikauden alussa
+	Edelliseen sisältyvät arvonorotukset tilikauden alussa
=	Investoinnit (netto)

Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten muutos

Kassavirrassa esitetään yhtenä eränä muutokset sijoituksissa ja pitkäaikaisissa saamisissa ilman pitkäaikaisten myyntisaamisten ja lainasaamisten muutosta. Arvonorotusten vaikutus on eliminoitava.

Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten muutos lasketaan seuraavasti:

+	Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset tilikauden lopussa
-	Osakkeisiin sisältyvät arvonorotukset tilikauden lopussa
+	Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista
-	Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset tilikauden alussa
+	Osakkeisiin sisältyvät arvonorotukset tilikauden alussa
=	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lisäys/vähennys

Pitkäaikaisen vieraan pääoman muutos

Vieraan pääoman muutokset esitetään nettona, lainojen lisäysten ja maksettujen lyhennysten erotuksena. Velkojen muutosta saattavat vääristää todetut, mutta vielä realisoitumattomat kurssierot, jotka eivät ole rahan tuloa eivätkä menoja. Vastaava virhe voi sisältyä tuloslaskelman rahoituskuluihin ja -tuottoihin.

Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman muutos

Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman muutos lasketaan seuraavasti:

-	Joukkovelkakirjalainat alussa
+	Joukkovelkakirjalainat lopussa
-	Vaihtovelkakirjalainat alussa
+	Vaihtovelkakirjalainat lopussa
-	Lainat rahoituslaitoksilta alussa
+	Lainat rahoituslaitoksilta lopussa
-	Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta alussa
+	Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta lopussa
-	Pääomalainat alussa
+	Pääomalainat lopussa
-	Rahoitusvekselit alussa
+	Rahoitusvekselit lopussa
-	Korolliset velat saman konsernin yrityksille alussa
+	Korolliset velat saman konsernin yrityksille lopussa
-	Korolliset velat omistusyhteisy yrityksille alussa
+	Korolliset velat omistusyhteisy yrityksille lopussa
-	Muut korolliset velat alussa
+	Muut korolliset velat lopussa
=	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lisäys/vähennys

Pääomalainan muutos

Tässä käsitellään virallisessa taseessa erillisenä eränä näkyvien pääomalainojen lisäys ja vähennys. Jos seuraavana kautena eräänäntyvä osa pääomalainasta on siirretty lyhytaikaisiin velkoihin, näkyy taseesta laskettu muutos sekä pääomalainojen pienenemisenä että lyhytaikaisten velkojen lisäyksenä.

Oman pääoman maksullinen muutos

Tässä oman pääoman muutoksena käsitellään osake- tai muun peruspääoman lisäsijoitukset. Tehdyt tai puretut arvonkorotukset eivät ole kassavirtaan vaikuttavaa oman pääoman muutosta. Käyvän arvon rahaston muutokset eliminoidaan mahdollisuuksien mukaan.

Lainasaamisten muutos

Erään sisältyvät lainasaamisten ja osakeantisaamisten muutokset. Täten kyseiset saamiset sijoittuvat investointijäämän alapuolelle kuten vastaavantyyppiset velkerätkin.

Rahavarojen muutos

Erä sisältää rahojen ja pankkisaamisten sekä rahoitusarvopapereiden muutoksen. Rahavarojen muutos osoittaa, onko tilikauden kassavirta ollut yli- vai alijäämäinen.

5.2 KASSAVIRTALASKELMAN JÄÄMÄT

Tulorahoituksen riittävyttä eri käyttökohteisiin mitataan toiminta-, rahoitus- ja investointijäämillä. Näistä käy ilmi, missä vaiheessa tulorahoitus on loppunut ja milloin yritys on joutunut käyttämään omaa tai vierasta pääomaa menojojensa kattamiseen.

Pitkällä aikavälillä yrityksen toiminnan edellytyksenä on tulorahoituksen riittävyys. Yksittäisinä tilikausina eriaisteiset jäämät voivat kuitenkin heilahdella voimakkaastikin. Alhaiset tai negatiiviset jäämät voivat johtua myös siitä, että yritys on ko. tilikaudella käyttänyt menojojensa maksamiseen aikaisemmin syntynyttä kassavarantoaan.

Toimintajäämä

Toimintajäämä kertoo jäljellä olevan myyntitulojen määrän, kun liiketoiminnan lyhytvaikutteiset menot on maksettu. Toimintajäämän tulee olla jatkuvasti positiivinen, jotta yritystä voidaan pitää kannattavana ja sen maksuvalmiuden voidaan katsoa olevan kunnossa.

Kannattavallakin yrityksellä saattaa toimintajäämä poikkeuksellisesti olla negatiivinen silloin, kun yritys kasvaa voimakkaasti ja käyttöpääoman kasvu sitoo kassavaroja. Sama voi olla tilanne silloin, kun projektiluonteisen toimituksen luovutus ja laskutus tapahtuvat lähellä tilinpäätösajankohtaa.

Rahoitusjäämä

Rahoitusjäämä kertoo, miten yritys on pystynyt selviytymään juoksevista maksuistaan tilikauden aikana. Sen positiivisuus merkitsee sitä, että yritys pystyy ainakin osittain suorittamaan investointinsa tulorahoituksella ja mahdollisesti lyhentämään myös velkojaan. Rahoitusjäämän ollessa jatkuvasti negatiivinen yrityksen velkaantumisen kasvaa.

Investointijäämä

Investointijäämän positiivisuus tarkoittaa sitä, että liiketoiminnasta saadut tulot ovat riittäneet aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin sekä sijoitusomaisuuteen tehtyihin investointeihin. Investointijäämän jälkeinen vieraan ja oman pääoman sekä rahavarojen muutos kertoo, miten mahdollinen vaje on katettu tai miten positiivinen jäämä on käytetty.

5.3 KASSAVIRTALASKELMAN TULKINTAA

Kassavirtalaskelmaa tulkittaessa ei pelkkä jäämien tarkastelu riitä. On myös selvitettävä se, onko yritys pyrkinyt jollakin tapaa hetkellisesti parantamaan kassavirtaa. Tällaisia keinoja voivat olla esimerkiksi osto-, siirto- ja muiden lyhytaikaisten velkojen kasvattaminen. Joissakin tilanteissa myös myyntisaamisten perinnän tehostaminen voi lisätä kassaanmaksuja.

Arvioitaessa yrityksen toimintaedellytyksiä pitäisi käytettävissä olla 3–5 vuoden kassavirtalaskelmat. Tarkastelemalla useampia peräkkäisiä vuosia saadaan luotettavampi kokonaiskuva ja satunnaiset heilahtelut tasoittuvat. Vuosittaisten vaihtelujen tasaamiseksi voidaan laskea myös esimerkiksi kolmen vuoden liukuvia keskiarvoja.

Kassavirtalaskelman jäämille on vaikea antaa numerollisia tavoitearvoja, mutta kehityksen suuntaa niistä voidaan päätellä. Tulorahoituksen tarpeeseen vaikuttavat myös yrityksen investointitarve ja lainojen lyhennystilanne.

Kassavirta reagoi yleensä nopeammin toiminnassa tapahtuviin muutoksiin kuin perinteinen tuloslaskelma. Kannattavuuskehityksen kääntyessä alaspäin tai toiminnan supistuessa suoriteperusteinen tuloksen laskenta antaa usein vielä melko hyvän kuvan yrityksen tilasta, vaikka esimerkiksi ylisuuri varastojen kasvu sitoo rahoitusta. Kassavirtalaskelma voi kuitenkin osoittaa, että rahavirrat ovat supistuneet ja rahoitusta on ehkä jouduttu hankkimaan pitkittämällä osto- ja muiden lyhytaikaisten velkojen maksua.

6 RAHOITUSLASKELMAT

Rahoituslaskelman keskeisenä tavoitteena on antaa tilinpäätöksen käyttäjille informaatiota sen arvioimiseksi, miten kirjanpitovelvollinen on saanut aikaan rahavirtaa ja mihin se on käyttänyt kerryttämänsä rahavirran. Kirjanpitoasetuksen mukaan rahoituslaskelmasta on ilmentävät liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Kirjanpitolautakunta (KILA) on 30.1.2007 antanut yleisohjeen rahoituslaskelman laatimisesta.

Merkittävin ero edellä esitettyyn kassavirtalaskelmaan on se, että rahoituslaskelmassa rahavirrat esitetään omina erinään. Kassavirtalaskelma esitetään vähennyslaskumuodossa. Lisäksi kassavirtalaskelmassa käytetään oikaistun tuloslaskelman eriä.

7 KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT

Kannattavuus kuvaa liiketoiminnan taloudellista tulosta, ja se on jatkuvan liiketoiminnan perusedellytys. Kannattavuutta voidaan mitata absoluuttisesti tai suhteellisesti. Absoluuttista kannattavuutta mitataan yksinkertaisesti liiketoiminnan tuottojen ja kulujen erotuksena eli voittona. Suhteellinen kannattavuus kuvaa voiton suhdetta yritykseen sijoitettuun pääomaan nähden. Jäljempänä esitettävät kannattavuuden tunnusluvut ovat laskettavissa, mikäli tilinpäätös sisältää tarvittavat tiedot.

7.1 TULOKSEN RAKENNE

Tuloslaskelmasta laskettavissa tunnuslukuissa verrataan välituloksia liiketoiminnan tuotot yhteensä -erään, koska liiketoiminnan muita tuottoja vastaavat kulutkin sisältyvät tuloslaskelman varsinaisen liiketoiminnan kuluihin.

Kirjanpitoasetuksen mukaisessa tuloslaskelmakaavassa ei toiminnan kuluja jaeta muuttuviin ja kiinteisiin.

7.1.1 Myyntikate (Gross profit)

Tukku- ja vähittäiskaupassa on myyntikate yleisesti käytetty tunnusluku. Näillä toimialoilla myyntikate saadaan, kun liikevaihdosta vähennetään tavarastot oikaistuna tavaravaraston muutoksella.

+	Liikevaihto
-	Ostot tilikauden aikana
-	Alkuvarasto
+	Loppuvarasto
=	Myyntikate

$$\text{Myyntikate-\%} = \frac{\text{Myyntikate}}{\text{Liikevaihto}} \cdot 100$$

Valmistustoimintaa harjoittavien yritysten myyntikatetta ei voida laskea ilman lisätietoja.

7.1.2 Käyttökate (EBITDA)

Käyttökate ei esitetä virallisen tuloslaskelman välituloksena. Oikaistun tuloslaskelman käyttökate saadaan, kun liiketulokseen lisätään sitä ennen tuloslaskelmassa olevat poistot ja arvonalennukset.

$$\text{Käyttökate} = \text{Liiketulos} + \text{poistot ja arvonalentumiset}$$

$$\text{Käyttökate-\%} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$$

Käyttökateprosentti kertoo yrityksen liiketoiminnan tuloksen ennen poistoja ja rahoituseriä. Käyttökateprosenttia on mielekästä verrata vain saman toimialan yritysten kesken.

Tunnusluvun vertailukelpoisuutta toimialan sisälläkin heikentää se, että yritykset joko omistavat tuotantovälineensä itse tai ovat vuokranneet ne kokonaan tai osittain. Edellisessä tapauksessa yritykselle aiheutuvat kulut näkyvät tuloslaskelmassa poistoina ja rahoituskuluina käyttökateen jälkeen, kun taas jälkimmäisessä tilanteessa vuokratulot sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin ennen käyttökateä.

Käyttökateprosentille ei ole yleispätevää tavoitearvoa. Käyttökateprosentin riittävyyttä arvioitaessa on toimialan lisäksi otettava huomioon aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden poistovaatimukset ja vieraan pääoman rahoituskulujen määrä.

Useimmissa tapauksissa eri toimialojen käyttökateprosentit asettuvat seuraaviin vaihteluväleihin:

teollisuus	5–20 %
kauppa	2–10 %
palvelu	5–15 %

7.1.3 Liiketulos (EBIT)

Liiketulos on oikaistun tuloslaskelman välitulos, joka poikkeaa virallisen tuloslaskelman liikevoitosta (-tappiosta) analyysissa tehtyjen oikaisujen määrällä. Tällaisia oikaisuja voivat olla mm. laskennallinen palkkakorjaus ja liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista satunnaisesti eriiin tehdyt siirrot.

Liiketulos kertoo, kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituseriä ja veroja.

$$\text{Liiketulos-\%} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$$

Tunnusluku soveltuu yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen, toimialan sisäiseen vertailuun ja jopa eri toimialojen väliseen vertailuun.

Liiketulosprosenttia arvioitaessa voidaan käyttää seuraavia ohjearvoja:

yli	10 %	hyvä
5 –	10 %	tydyttävä
alle	5 %	heikko

7.1.4 Nettotulos

Nettotulos saadaan, kun liiketulokseen lisätään tuloslaskelman rahoitustuotot ja vähennetään rahoituskulut ja verot.

Nettotulos = Liiketulos + rahoitustuotot – rahoituskulut – verot

$$\text{Nettotulos-\%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$$

Jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana, tulee yrityksen nettotuloksen olla positiivinen. Nettotuloksen riittävyys ja vaadittava vähimmäistaso määräytyvät mm. pääomarakenteen vahvistamispyrkimysten ja voitonjakotavoitteiden mukaan.

7.1.5 Rahoitustulos

Lisäämällä nettotulokseen ennen liiketulosta vähennetyt poistot ja arvonalentumiset saadaan rahoitustulos.

Rahoitustulos = Nettotulos + poistot ja arvonalentumiset

$$\text{Rahoitustulos-\%} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$$

Rahoitustuloksen tulee riittää lainojen lyhennyksiin, investointien omarahoitusosuuksiin, käyttöpääoman lisäykseen ja voitonjakoon omalle pääomalle, joten sen on ylitettävä nollassa lyhyelläkin aikavälillä.

7.2 PÄÄOMAN TUOTTO

7.2.1 Kokonaispääoman tuotto

$$\text{Kokonaispää-} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma keskimäärin}} \cdot 100$$

oman tuotto-%
tilikaudella = kokonaispääoma

$$\text{Rahoituskulut} = \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} + \text{kurssitappiot}$$

Mikäli yrityksellä on samanaikaisesti huomattavia rahoitustuottoja ja rahoituskuluja, saattaa kyseessä olla kauttakulurahoitus. Tällöin edellä mainitut rahoituserät voidaan netottaa keskenään. Toimenpiteellä eliminoidaan rahoituserien kaksinkertainen vaikutus kokonaispääoman tuottoasteeseen. Mikroyrityksillä on mahdollisuus esittää rahoituserät netotettuna virallisessa tilinpäätöksessään.

Oikaistun taseen loppusumma lasketaan seuraavasti:

$$\begin{aligned} &+ \text{Taseen oma pääoma} \\ &+ \text{Poistoero (*)} \\ &+ \text{Verotuserusteiset varaukset (*)} \\ &\underline{- \text{Oman pääoman oikaisut}} \\ &= \text{Oikaistu oma pääoma} \\ &+ \text{Pitkäaikainen vieras pääoma} \\ &+ \text{Laskennallinen verovelka} \\ &+ \text{Pakolliset varaukset} \\ &+ \text{Leasingvastuut} \\ &+ \text{Lyhytaikainen vieras pääoma} \\ &\underline{\hspace{1.5cm}} \\ &= \text{Oikaistu vieras pääoma} \\ &+ \text{Oikaistu oma pääoma} \\ &+ \text{Oikaistu vieras pääoma} \\ &\underline{\hspace{1.5cm}} \\ &= \text{Oikaistun taseen loppusumma} \end{aligned}$$

(* vähennettynä laskennallisella verovelalla)

Tunnusluvun tase-erät lasketaan kauden alun ja lopun keskiarvoina. Jos tilikauden oikaistu oma pääoma on negatiivinen, on kokonaispääoma kuitenkin vähintään vieraan pääoman suuruinen. Jos yrityksen tilikausi poikkeaa 12 kuukaudesta, muu-

tetaan tuotto-% = $\frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \cdot 100$

tetaan tuotto-% = $\frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \cdot 100$

Sijoitettu pääoma = Oikaistu oma pääoma + sijoitettu korollinen vieras pääoma

Sijoitettu korollinen vieras pääoma lasketaan seuraavasti:

yli	10 %	hyvä
5	– 10 %	tydyttävä
alle	5 %	heikko

7.2.2 Sijoitetun pääoman tuotto (ROI)

Sijoitettu korollinen vieras pääoma lasketaan seuraavasti:

Sijoitettu pääoma = Oikaistu oma pääoma + sijoitettu korollinen vieras pääoma

Sijoitettu korollinen vieras pääoma lasketaan seuraavasti:

+	Pääomalainat
+	Lainat rahoituslaitoksilta
+	Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta
+	Sisäiset velat (pitkäaikainen)
+	Muut pitkäaikaiset velat
+	Korolliset lyhytaikaiset velat
+	Muut sisäiset korolliset lyhytaikaiset velat
=	Sijoitettu korollinen vieras pääoma

Myös ns. nollakorkoiset pitkäaikaiset lainat ovat sijoitettua pääomaa.

Sijoitettu pääoma lasketaan tilikauden alun ja lopun keskiarvona. Jos tilikauden oikaistu oma pääoma on negatiivinen, on sijoitettu pääoma kuitenkin vähintään sijoitetun vieraan pääoman suuruinen.

Jos yrityksen tilikausi poikkeaa normaalista, on tuotto-% muunnettava kahtatoista kuukautta vastaavaksi jakamalla tunnusluvun osoittaja tilikauden pituudella kuukausina ja kertomalla luku kahdellatoista.

Sijoitetun pääoman tuotto-% mittaa suhteellista kannattavuutta eli sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle, korkoa tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle.

Tunnusluvun vertailtavuutta varsinkin eri yritysten kesken voi heikentää se, ettei käytettävissä ole riittäviä tietoja vieraan pääoman jakamiseksi korolliseen eli tuottoa vaativaan ja korottomaan pääomaan. Myös suuret investoinnit ja tehdyt arvonorotukset aiheuttavat ongelmia tunnusluvun kehityksen arvioinnissa.

Sijoitetun pääoman tuotto-% voidaan pitää välttävänä, kun se on vähintään yrityksen korollisesta vieraasta pääomasta maksaman keskimääräisen rahoituskuluprosentin suuruinen.

7.2.3 Oman pääoman tuotto (ROE)

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{\text{Nettotulos (12 kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} \cdot 100$$

Tunnusluvun tase-erät lasketaan kauden alun ja lopun keskiarvoina ja nettotulos muunnetaan tarvittaessa kahtatoista kuukautta vastaavaksi. Tunnusluku mittaa yrityksen kykyä tuottaa lisäarvoa omistajien yhtiöön sijoittamalle pääomalle.

Oman pääoman tuotto-% tavoitetaso määräytyy omistajien asettaman tuotto-vaatimuksen mukaan, johon vaikuttaa oleellisesti sijoitukseen liittyvä riski. Yrityksen on pystyttävä saamaan aikaan tuottoa vieraan pääoman lisäksi myös omalle pääomalle. Pääoman tuotto-%:sta oman pääoman tuotto on tunnusluku, johon mahdolliset arvonorotukset vaikuttavat eniten.

8 RAHOITUKSEN TUNNUSLUVUT

Yrityksen rahoitus voidaan karkeasti jakaa kahteen osaan, vieraan pääomanehtoiseen rahoitukseen ja omaan pääomaan. Rahoitusasemaa tarkasteltaessa onkin keskeistä kiinnittää huomiota näiden keskinäiseen suhteeseen ja siten rahoituksen joustavuuteen. Tämän lisäksi vieraan pääoman sisällä rahoitus voidaan edelleen jakaa lyhyt- ja pitkäaikaiseen rahoitukseen. Tyypillisesti lyhytaikainen rahoitus on joustamatonta, ja siten sen merkittävä osuus voi altistaa yrityksen rahoitusriskeille. Rahoitusasemaa kuvaavat tunnusluvut voidaan jakaa staattisiin ja dynaamisiin tunnuslukuihin. Kannattavuuden tavoin jäljempänä esitettävät rahoituksen tunnusluvut ovat laskettavissa, mikäli tilinpäätös sisältää tarvittavat tiedot.

8.1 PÄÄOMARAKENNE

Kaikissa niissä pääomarakenteen tunnusluvuissa, joissa toinen osatekijä on tuloslaskelmasta ja toinen taseesta, käytetään vertailulukuna liikevaihtoa.

8.1.1 Omavaraisuusaste

$$\text{Omavaraisuusaste, \%} = \frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} \cdot 100$$

Omavaraisuusasteen, suhteellisen velkaantuneisuuden ja gearingin tunnuslukulasennassa vähennettävät ennakot ovat lyhyt- ja pitkäaikaisia saatuja ennakoita, jotka liittyvät keskeneräiseen työhön tai projektiin. Tällaisella ennakolla ei normaali-tilanteessa ole takaisinmaksuvelvoitetta, vaan se poistuu taseesta työn valmistuttua.

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, yrityksen tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Pysyviin vastaaviin tehdyt arvonkorotukset vaikuttavat eri vuosien keskinäiseen vertailtavuuteen.

Yrityksen käyttämän poistotavan ja inflaation takia pysyvien vastaavien käyvät arvot voivat poiketa selvästi omaisuuden tarkasteluajankohdan tasearvoista. Mikäli käyvät arvot ylittävät ratkaisevasti tasearvot ja erotus on varmasti todettavissa, voidaan omavaraisuusastetta laskettaessa tämä tasearvon ylittävä osuus lisätä taseeseen omiin pääomiin. Käyvän arvon määrittelemisessä tulee noudattaa varovaisuutta mm. saatujen investointiavustusten tapauksessa, koska avustukset saattavat ra-

joittaa omaisuuden realisointia. Pysyvät vastaavat voivat toisaalta olla taseessa myös yliarvostettuja, jolloin omia varoja joudutaan korjaamaan tasearvoa pienemmiksi. Korjausten vaikutus näkyy siten myös oikaistun taseen loppusummassa.

Koska henkilöyhtiön omistajat ovat laajalti henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen toiminnasta ja veloista, ei pelkästään tasetiedoista laskettu omavaraisuusasteluku ole riittävä, vaan rahoitusrakennetta arvioitaessa on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon myös henkilökohtaisessa vastuussa olevien omistajien yksityiset varat ja velat.

Omavaraisuusasteelle voidaan antaa seuraavanlaisia ohjearvoja:

yli	40 %	hyvä
20 –	40 %	tydyttävä
alle	20 %	heikko

8.1.2 Suhteellinen velkaantuneisuus

$$\text{Velka-\%} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100$$

Korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää yritykseltä vastaavasti myös hyvää liike tulosta vieraan pääoman velvoitteista selviämiseksi. Luotettavasti lukua voidaan verrata vain saman toimialan yritysten kesken. Velkaantuneisuuden tunnusluku voidaan myös melko luotettavasti laskea oikaisemattomista tilinpäätöstiedoista.

Vaikka tunnusluku on toimialasidonnainen, tuotannollisissa yrityksissä ohjearvoina voidaan pitää seuraavia:

alle	40 %	hyvä
40 –	80 %	tydyttävä
yli	80 %	heikko

Nettovelka-%

$$\text{Nettovelka-\%} = \frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100$$

Nettovelka-% antaa yrityksen velkarasituksesta suhteellista velkaantuneisuutta

oikeamman kuvan silloin, kun on ilmeistä, että yrityksellä on runsaasti sellaista likvidiä rahoitusomaisuutta, jolla voidaan maksaa velkoja pois. Likvidiä rahoitusomaisuutta ovat mm. kassavarat, pankkisaamiset, rahoitusarvopaperit sekä muut helposti rahaksi muutettavat varat.

Mikäli yrityksellä on muuta likvidiä rahoitusomaisuutta kuin rahat ja rahoitusarvopaperit, ne otetaan myös huomioon nettovelkaprocenttia laskettaessa.

8.1.3 Net gearing (nettovelkaantumisaste)

Tunnusluvun osoittajassa on sellainen vieras pääoma, jolle periaatteessa pitäisi maksaa korkoa. Siten mukaan otetaan myös pääomalainat, vaikka ne tilapäisesti olisivatkin korottomia.

$$\text{Net gearing} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja rahoitusarvopaperit}}{\text{Oikaistu oma pääoma}}$$

Korollinen vieras pääoma lasketaan seuraavasti:

$$\begin{aligned} &+ \text{ Pitkäaikainen vieras pääoma ilman saatuja ennakoita} \\ &+ \text{ Korolliset lyhytaikaiset velat} \\ &+ \text{ Muut sisäiset korolliset velat} \\ &= \text{ **Korollinen vieras pääoma** } \end{aligned}$$

Jos tunnusluvun arvo on alle 1, sitä voidaan pitää hyvänä. Mikäli luvun miinusmerkkisyys johtuu negatiivisesta omasta pääomasta, on tunnusluvun arvo heikko.

8.1.4 Käyttöpääoma ja sen kiertoajat

Käyttöpääoma kertoo yrityksen juoksevaan liiketoimintaan sitoutuvan rahoituksen määrän. Käyttöpääoman tarve katetaan osittain lyhytaikaisella, osittain pitkäaikaisella vieraalla tai omalla pääomalla.

Käyttöpääomaa ja sen eriä arvioitaessa on muistettava, että ne kuvaavat tilinpäätöshetken tilannetta ja saattavat poiketa suurestikin vuoden keskimääräisistä luvuista.

Käyttöpääoma lasketaan seuraavasti:

+	Vaihto-omaisuus
+	Myyntisaamiset
+	Sisäiset myyntisaamiset
+	Osatuloutuksen saamiset
-	Ostovelat
-	Sisäiset ostovelat
-	Saadut ennakot
=	Käyttöpääoma

Saadut ennakot ovat lyhyt- ja pitkäaikaisia, keskeneräiseen työhön tai projektiin liittyviä ennakoita.

Käyttöpääomaa ja sen osatekijöitä verrataan tunnuslukuja laskettaessa liikevaihtoon, koska käyttöpääomaerät ovat riippuvaisia liikevaihdosta.

Siirtosaamisiin sisältyvät osatuloutuksen saamiset ovat käyttöpääomatarkastelussa keskeneräisiä töitä. Saadut ennakot sisältyvät vieraaseen pääomaan, tai ne on netotettu osatuloutuksen saamisten kanssa. Jälkimmäisessä tapauksessa taseeseen kirjatut osatuloutuksen saamiset eivät anna oikeata kuvaa osatuloutusten laajuudesta, vaikkei menettely vääristäkään käyttöpääomatarkastelua.

Käyttöpääoma-%

$$\text{Käyttöpääoma-\%} = \frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100$$

Toiminnan vaatiman käyttöpääoman suhde liikevaihtoon määräytyy pitkälti yrityksen toimialan mukaan. Käyttöpääomaprosentti antaa mm. ennusteita tehtäessä varsin hyvän kuvan niistä rahoitustarpeista, joita toiminnan laajentaminen aiheuttaa.

Tarkemmin käyttöpääomaa voidaan analysoida laskemalla sen eri osatekijöitten kiertoaikoja. Kiertoaikoihin vaikuttavat toimialan kausiluonteisuus ja mahdolliset tilinpäätösjärjestelyt.

Myyntisaamisten kiertoaika, pv

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika, pv} = \frac{365 \cdot (\text{Myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset})}{\text{Liikevaihto (12 kk)}}$$

Myyntisaamisten kiertoaika kertoo, kuinka pitkään myyntitulot ovat saamisina, ennen kuin ne tulevat rahana yrityksen kassaan.

Myyntisaamiset sisältävät myös sellaisia eriä, jotka eivät ole liikevaihtoa. Näitä ovat esim. arvonlisävero, valmistevero, kuljetukset ja omaisuuden myyntitulot. Todelliset, myyntitulojen perusteella määritellyt, kiertoajat ovat siten jonkin verran lyhyempiä kuin edellä esitetyllä tavalla lasketut. Mikäli liikevaihtoon sisältyy osatuloutusta, näyttää myyntisaamisten kiertoaika tunnusluvun mukaan todellista kiertoaikaa lyhyemmältä.

Ostovelkojen kiertoaika, pv

Ostovelkojen kiertoaika kertoo, minkä verran yritys on käyttänyt keskimäärin maksuaikaa ostovelkojensa maksuun. Kiertoaikoja voivat pidentää taseen ostovelkoihin sisältyvät liiketoiminnan muista menoista sekä investointimenoista aiheutuneet laskut.

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika, pv} = \frac{365 \cdot (\text{Ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12 kk)}}$$

Vaihto-omaisuus-%

Vaihto-omaisuuden kiertoaikaa ei voida laskea ilman tarkempia tietoja yrityksen kulurakenteesta. Vaihto-omaisuuteen sitoutuneita pääomia voidaan analysoida suhteuttamalla vaihto-omaisuus liikevaihtoon.

$$\text{Vaihto-omaisuus-\%} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus ilman ennakkomaksuja} + \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100$$

Tavaravaraston kiertoaika, pv

Kaupan alan yrityksillä ei ole valmistuksen muuttuvia kuluja, joten niiden vaihto-omaisuuden kiertoaika voidaan laskea seuraavasti:

$$\text{Tavaravaraston kiertoaika, pv} = \frac{365 \cdot \text{Aine- ja tarvikevarasto}}{\text{Aine- ja tarvikekäyttö (12 kk)}}$$

8.1.5 Nettokäyttöpääoma

Nettokäyttöpääoma osoittaa, kuinka paljon vaihto- ja rahoitusomaisuudesta on katettu omalla ja pitkäaikaisella vieraalla pääomalla.

Nettokäyttöpääoma lasketaan seuraavasti:

$$\begin{array}{rcl} & + & \text{Vaihto-omaisuus} \\ & + & \text{Rahoitusomaisuus} \\ & - & \text{Lyhytaikainen vieras pääoma} \\ \hline = & & \text{Nettokäyttöpääoma} \end{array}$$

Rahoitusomaisuus = Lyhytaikaiset saamiset + rahat ja rahoitusarvopaperit

Nettokäyttöpääoma-%

$$\text{Nettokäyttö-} \quad = \quad \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100$$

pääoma-%

8.2 RAHOITUKSEN RIITTÄVYYS

Maksuvalmius tarkoittaa yrityksen kykyä hoitaa kaikki maksunsa ajallaan ja edullisimmalla mahdollisella tavalla. Kassa-alennusten hyödyntäminen ja käyttämätön sekkitililimiitti kertovat yleensä hyvästä maksuvalmiustilanteesta. Maksukyvyyn heikkoutta taas merkitsevät erääntyneet maksut, maksetut yliaikakorot ja kalliin lisärahoituksen käyttö.

Maksuvalmius voi olla luonteeltaan sekä dynaamista että staattista. Dynaaminen maksuvalmius mittaa tulorahoituksen riittävyyttä maksuveloitteiden hoitamiseen tilikauden aikana. Dynaamista maksuvalmiutta voidaan tarkastella kassavirtalaskelman avulla. Staattisessa näkökulmassa maksuvalmiutta tarkastellaan tietyllä hetkellä kuten tilinpäätöshetkellä ja verrataan nopeasti rahaksi muutettavan omaisuuden suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin.

8.2.1 Quick ratio

Quick ratio mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan pelkällä rahoitusomaisuudellaan.

$$\text{Quick ratio} \quad = \quad \frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutuksen saamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{lyhytaikaiset saadut ennakot}}$$

Saadut ennakot ovat keskeneräiseen työhön tai projektiin liittyviä lyhytaikaisia ennakoita.

Mikäli rahoitusomaisuuteen sisältyy vahvistetuista tappioista johtuvaa laskennallista verosaamista, vähennetään se tunnuslukua laskettaessa rahoitusomaisuudesta.

Quick ratiolle voidaan antaa seuraavat ohjearvot:

yli	1	hyvä
0,5 –	1	tydyttävä
alle	0,5	heikko

8.2.2 Current ratio

Current ratiossa tarkasteluperspektiivi on jonkin verran pidempi. Siinä ajatellaan, että myös vaihto-omaisuus voitaisiin realisoida lyhytaikaisista velvoitteista selviämiseksi. Tunnuslukua tulkittaessa on syytä muistaa vaihto-omaisuuden arvioimiseen liittyvä epävarmuus.

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}}$$

Laskennallisia verosaamia käsitellään samoin kuin Quick ration kohdalla.

Sekä Quick että Current ratio ovat staattisen maksuvalmiuden lukuja eli mittaavat tilinpäätöshetken tilannetta. Maksuvalmius tilikauden aikana voi vaihdella suurestikin. Tunnuslukujen käytettävyyttä saattavat heikentää myös rahoitusomaisuuteen sisältyvät arvottomat erät, kuten luottotappioiksi tulkittavat myyntisaamiset.

Current ratiolle voidaan antaa seuraavat ohjearvot:

yli	2	hyvä
1 –	2	tydyttävä
alle	1	heikko

8.2.3 Vieraan pääoman takaisinmaksu

Vieraan pääoman takaisinmaksukykyä mitataan rahoitustuloksen avulla.

$$\text{Vieraan pääoman takaisinmaksuaika, v} = \frac{\text{Sijoitettu vieras pääoma tilikauden lopussa}}{\text{Rahoitustulos (12 kk)}}$$

Vertailuperusta tunnusluvun arvolle löytyy yrityksen velkojen keskimääräisestä laina-ajasta.

Lainojen hoitokate

Lainojen hoitokate vertaa tuloksen rahoituksellista riittävyyttä vieraan pääoman velvoitteiden hoitamiseen.

$$\text{Lainojen hoitokate} = \frac{\text{Rahoitustulos} + \text{rahoituskulut}}{\text{Rahoituskulut} + \text{pitkäaikaisten lainojen lyhennykset}}$$

Tunnusluku mittaa rahoituksen riittävyyttä vain yhdestä, vieraan pääoman hoidon näkökulmasta.

Lainojen hoitokate lasketaan tulevaisuuden ennusteista. Jos sitä sovelletaan menneisyyden tarkasteluun, on lainojen lyhennyksinä käytettävä niitä lyhennyksiä, jotka lainaehtojen mukaan olisivat erääntyneet, eikä siis maksettuja lyhennyksiä.

Luotettavimman kuvan yrityksen lainojenhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla.

Lainojen hoitokatteelle voidaan antaa seuraavat ohjearvot:

yli	2	hyvä
1	– 2	tydyttävä
alle	1	heikko

Korolliset velat/käyttökate

$$\text{Korolliset velat/} = \frac{\text{Oikaistun taseen korolliset velat} + \text{pääomalainat}}{\text{käyttökate} \quad \text{Käyttökate (12 kk)}}$$

Tunnusluku kertoo teoreettisen lainojen takaisinmaksuajan vuosina, mikäli koko käyttökate voidaan käyttää lainojen lyhentämiseen. Korollisiin velkoihin otetaan mukaan myös pääomalainat, vaikka ne tilapäisesti olisivatkin korottomia. Tunnusluku kuvastaa myös yrityksen pääomarakennetta. Pääomavaltaisilla toimialoilla kuten kiinteistöyhtiöillä tunnusluvun arvot voivat olla hyvinkin korkeita.

Rahoituskulujen hoitokate

$$\text{Rahoituskulujen} = \frac{\text{Rahoitustulos} + \text{rahoituskulut}}{\text{hoitokate} \quad \text{Rahoituskulut}}$$

Rahoituskulujen hoitokate tarkastelee yrityksen kykyä selviytyä korkojen ja muiden vieraan pääoman kulujen maksuista. Jos tunnusluku on alle 1, yritys ei pysty

suoriutumaan rahoituskuluistaan kassaperusteisen tulorahoituksen avulla.

$$\text{Korkokate} = \frac{\text{Käyttökate} + \text{osinkotuotot} + \text{korkotuotot} + \text{muut rahoitustuotot}}{\text{Rahoituskulut}}$$

Tunnusluku mittaa käyttökateen ja rahoitustuottojen yhteistä riittävyyttä rahoituskulujen hoitamiseen. Yrityskohtaisesti on syytä huomioida saatujen osinkojen ja muiden rahoitustuottojen suhteellinen osuus ja niiden jatkuvuus.

8.2.4 Investointien tulorahoitus

$$\text{Investointien tulo-} \\ \text{Rahoitus, \%} = \frac{\text{Rahoitusjäämä}}{\text{Investointimenot} + \text{investoinnit} \\ \text{muihin sijoituksiin ja saamisiin (netto)}} \cdot 100$$

Tunnusluku mittaa sekä varsinaisen toiminnan että satunnaisten tuottojen kautta tulleen rahoituksen riittävyyttä investointimenoihin.

Jos tunnusluvun osoittajassa käytetään rahoitustulosta, pitää nimittäjään lisätä myös käyttöpääoman muutos.

9 MUUT TUNNUSLUVUT

9.1 LIIKEVAIHDON MUUTOS

Yritystoiminnan volyymin mittareita ovat mm. liikevaihto tai laskutus. Näiden muutoksilla kuvataan useimmiten toiminnan kasvua tai supistumista.

$$\text{Liikevaihdon muutos, \%} = \frac{\text{Liikevaihdon muutos (12 kk)}}{\text{Liikevaihto edellisellä kaudella (12 kk)}} \cdot 100$$

Tätä prosenttia on tulkittava suhteessa inflaatiokehitykseen. Muutosprosenttiin saattaa vaikuttaa myös se, että yritys siirtyy käyttämään osatuloutusta.

9.2 LIIKEVAIHTO/HENKILÖ

$$\frac{\text{Liikevaihto/ Henkilö}}{\text{Henkilö}} = \frac{\text{Liikevaihto (12 kk)}}{\text{Henkilöstö keskimäärin}}$$

Tunnusluvulla voidaan arvioida yrityksen henkilöstön tehokkuutta. Eri yritysten keskinäistä vertailua vaikeuttaa mm. se, että osa yrityksistä ostaa käyttämiään työpanoksia ulkopuolisina palveluina. Myöskään keskimääräiset henkilöstöluvut eivät aina ole yhteismitallisia, ja ne saattavat sisältää mm. lomautetut työntekijät.

9.3 NETTORAHOITUSKULUT

$$\text{Nettorahoitus- kulut, \%} = \frac{\text{Nettorahoituskulut}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100$$

$$\text{Nettorahoituskulut} = \text{Rahoituskulut} - \text{rahoitustuotot}$$

$$\text{Rahoituskulut} = \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} + \text{kurssitappiot}$$

$$\text{Rahoitustuotot} = \text{Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista} \\ + \text{muut korko- ja rahoitustuotot} + \text{kurssivoitot}$$

Tunnusluku saa negatiivisen arvon rahoitustuottojen ylittäessä rahoituksen kulut.

9.4 NETTORAHOITUSKULUT/KÄYTTÖKATE

Edellä esitettyjen tunnuslukujen lisäksi yrityksen rahoituskulurakennetta voidaan kuvata myös suhteella

$$\text{Nettorahoituskulut / käyttökate, \%} = \frac{\text{Nettorahoituskulut}}{\text{Käyttökate}} \cdot 100$$

Suhdeluku auttaa arvioimaan vaadittavaa käyttökateasetusta suhteessa yrityksen rahoituskulurakenteeseen.

9.5 KESKIMÄÄRÄISET RAHOITUSKULUT

Vieraasta pääomasta maksettavaa keskimääräistä hintaa voidaan kuvata tunnusluvulla

$$\text{Keskimääräiset rahoituskulut, \%} = \frac{\text{Rahoituskulut (12 kk)}}{\text{Korollinen vieras pääoma keskimäärin}} \cdot 100$$

Rahoituskulut määritellään samoin kuin *Kokonaispääoman tuotto prosentti* -tunnuslukua laskettaessa. Korolliseen vieraaseen pääomaan lasketaan myös sellaiset velat, jotka tilapäisesti voivat olla korottomia. Velat ovat tilikauden alun ja lopun keskiarvo.

Tunnuslukua voidaan verrata kulloinkin vallitsevaan keskimääräiseen korkotasoon. Sen arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon mm. mahdolliset lainannostopalkkiot, takausprovisiot sekä rahoitustarpeiden kausiluonteisuus, tilikaudella otettujen luottojen nostojankohdat sekä valuuttakurssierojen vaikutus.

10 ESIMERKKIANALYYSI

10.1 TOIMINTAKERTOMUS

Tilinpäätöstä analysoitaessa tulkitaan toimintakertomusta sekä yrityksen tilinpäätöstä kokonaisuutena, joka sisältää tuloslaskelman, taseen, liitetiedot, tilintarkastuskertomuksen sekä mahdollisesti rahoituslaskelman.

Toimintakertomuksessa esitetyt tunnusluvut on laskettu suoraan tilinpäätöksestä, eivätkä ne perustu oikaistuihin lukuihin.

Alla oleva Malliyritys Oy:n toimintakertomus ei ole täydellinen; vain tilinpäätösanalyysin kannalta merkityksellisiä asioita on esitetty.

MALLIYRITYS OY

Hallituksen toimintakertomus

Tilikausi 1.1.–31.12.20x1

Malliyritys Oy:n liikevaihto oli 31.12.20x1 päättyneellä tilikaudella 73 890 000 euroa ja 87 850 000 euroa edellisellä tilikaudella. Yhtiön liikevaihto laski 15,9 % globaalin taantuman vuoksi, mikä vaikutti yhtiön tuotteiden kysyntään.

Yhtiön toimialana on rakennustuotteiden valmistus ja urakointi.

Yhtiön taloudellista asemaa ja tulosta koskevat tunnusluvut

1 000 euroa	20x1	20x0
Liikevaihto	73 890	87 850
Liikevoitto	3 320	5 805
Liikevoitto-%	4,5 %	6,6 %
Oman pääoman tuotto-%	5,7 %	11,3 %
Omavaraisuusaste-%	43,9 %	44,1 %

Selvitys tutkimus- ja kehitystoiminnan laajuudesta

Tilikaudella 20x1 Malliyritys Oy käytti tutkimukseen ja tuotekehitykseen 200 000 euroa (edellisellä tilikaudella 250 000 euroa). Tutkimus- ja kehitystoimintaan käy-

tettiin 0,3 % (0,3 %) yhtiön liikevaihdosta. Kehitystoiminnan painopiste oli yhtiöiden tuotteiden energiatehokkuuden parantamisessa.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Yhtiön johto ennustaa liikevaihdon kasvavan tilikauden 20x2 aikana yleisen taloudellisen tilanteen elpymisen myötä. Kannattavuuden odotetaan parantuvan tilikaudella 20x1 aloitettujen kustannusleikkausten seurauksena.

Arvio toiminnan merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Asiakkaiden maksukäyttäytymistä seurataan jatkuvasti. Taantuman takia myyntisaamisiin liittyvä epävarmuus lisääntyi ja siten myös yhtiön kirjaamat luottotappiot.

Yhtiön osakkeet

Malliyritys Oy:n osakepääoma on 7 500 000 euroa ja osakkeen nimellisarvo on 2 euroa. Yhtiöllä on yksi osakesarja ja jokainen osake tuottaa yhtäläisen äänioikeuden sekä oikeuden osinkoon ja yhtiön varoihin.

Omat osakkeet

Malliyritys Oy on ostanut omia osakkeita tilikaudella 20x1 yhteensä 185 000 eurolla. Tilikauden lopussa yhtiön hallussa on omia osakkeita yhteensä 3000 kappaletta.

Lähipiirilainat ja -vastuut

Yhtiö on antanut lainan myyntijohtaja Matti Meikäläiselle. Lainan määrä on yhteensä 110 000 euroa. Laina-aika on seitsemän vuotta. Lainalle ei makseta korkoa eikä sitä lyhennetä. Laina on vakuudeton.

Pääomalaina

Yhtiöllä on 1 500 000 euron koroton pääomalaina, joka erääntyy vuonna 20xx. Lainan pääoma maksetaan yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Korkoa maksetaan vain, kun yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päättyneellä tilikaudella tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen vapaan oman pääoman määrän. Pääoman tai koron maksamisesta ei anneta vakuutta. Jos korkoa ei voida maksaa, se siirtyy maksettavaksi ensimmäisen sellaisen tilinpäätöksen perusteella, jonka perusteella se voidaan maksaa. Lainalle ei ole kertynyt maksamatonta korkoa.

Olellaiset tapahtumat tilikauden jälkeen

Yhtiö on maaliskuussa 20x2 saanut merkittävän tilauksen, jonka odotetaan vaikuttavan positiivisesti tilikauden liikevaihtoon ja kannattavuuteen.

Hallituksen esitys yhtiön voittoa koskeviksi toimenpiteiksi

Yhtiön jakokelpoiset varat ovat 15 380 000 euroa. Hallitus esittää tilikauden tuloksesta (3 210 000 euroa) jaettavaksi osinkona 1 000 000 euroa, ja loput kirjataan edellisten tilikausien voittovaroihin.

Yhtiön taloudellisessa tilanteessa ei ole tilikauden päättymisen jälkeen tapahtunut olennaisia muutoksia. Ehdotettu voitonjako ei vaaranna yhtiön maksukykyä.

10.2 VIRALLINEN TILINPÄÄTÖS

TULOSLASKELMA 1 000 €

	1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
LIIKEVAIHTO	73 890	87 850
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)	-1 740	-755
Valmistus omaan käyttöön (+)	260	700
Liiketoiminnan muut tuotot	2 200	1 700
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-39 180	-50 500
Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)	-160	-265
Ulkopuoliset palvelut	-5 125	-5 355
Henkilöstökulut	-12 880	-14 050
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 465	-3 420
Liiketoiminnan muut kulut	-10 480	-10 100
LIIKEVOITTO	3 320	5 805
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista	75	15
Muut korko- ja rahoitustuotot	115	140
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-1 340	-645
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	2 170	5 315
Tilinpäätössiirrot		
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	2 035	0
Tuloverot	-995	-830
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	3 210	4 485

TASE 1 000 €

Vastaavaa	1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	100	35
Liikearvo	765	780
Ennakkomaksut	500	90
	<hr/>	<hr/>
	1 365	905
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 385	1 440
Rakennukset ja rakennelmat	14 415	14 390
Koneet ja kalustot	7 525	8 250
Muut aineelliset hyödykkeet	695	630
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 895	870
	<hr/>	<hr/>
	25 915	25 580
Sijoitukset		
Osuudet saman konsernin yrityksissä	2 975	1 185
Muut osakkeet ja osuudet	185	235
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	3 810	2 360
	<hr/>	<hr/>
	6 970	3 780
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	34 250	30 265
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	1 205	1 365
Keskeneräiset tuotteet	4 190	4 875
Valmiit tuotteet/tavarat	2 030	2 925
Muu vaihto-omaisuus	2 050	2 210
Ennakkomaksut	940	660
	<hr/>	<hr/>
	10 415	12 035
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	55	80
	<hr/>	<hr/>
	55	80
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 480	5 420
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	3 830	2 440
Lainasaamiset	55	40
Muut saamiset	1 845	1 690
Siirtosaamiset	1 215	1 580
	<hr/>	<hr/>
	11 425	11 170

Rahat ja pankkisaamiset	1 210	1 020
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	23 105	24 305
Vastaavaa yhteensä	57 355	54 570
Vastattavaa	1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma	7 500	7 500
Ylikurssirahasto	520	520
Muut rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	5 320	5 320
Edellisten tilikausien voitto	6 850	3 615
Tilikauden voitto	3 210	4 485
	<u>23 400</u>	<u>21 440</u>
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		
Poistoero	2 495	4 530
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	410	360
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Pääomalainat	1 500	2 000
Lainat rahoituslaitoksilta	16 280	9 515
Muut velat	650	0
	<u>18 430</u>	<u>11 515</u>
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 045	1 700
Saadut ennakot	4 015	5 930
Ostovelat	3 260	4 110
Velat saman konsernin yrityksille	785	670
Muut velat	345	355
Siirtovelat	3 170	3 960
	<u>12 620</u>	<u>16 725</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	31 050	28 240
Vastattavaa yhteensä	57 355	54 570

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT 1000 €

	1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
1 Liikevaihto markkina-alueittain		
Suomi	31 545	42 395
Muu Eurooppa	28 740	44 315
Muut maat	13 605	1 140
Yhteensä	73 890	87 850
2 Liiketoiminnan muut tuotot		
Vuokratuotot	1 400	1 100
Myyntivoitot	800	600
Yhteensä	2 200	1 700
3 Henkilöstökulut ja henkilöstön keskimääräinen lukumäärä		
Palkat ja palkkiot	-10 220	-11 070
Eläkekulut	-1 820	-1 915
Henkilösivukulut	-840	-1 065
Yhteensä	-12 880	-14 050
Henkilöstö keskimäärin tilikaudella		
Toimihenkilöt	145	160
Työntekijät	190	205
4 Poistot		
Liikearvo	-280	-255
Aineettomat oikeudet	-40	-20
Rakennukset ja rakennelmat	-865	-850
Koneet ja kalustot	-2 025	-2 125
Muut aineelliset hyödykkeet	-255	-170
Yhteensä	-3 465	-3 420
5 Rahoitustuotot ja -kulut		
Osinkotuotot muilta yrityksiltä	75	15
Korkotuotot	115	140
Yhteensä	190	155
Korkokulut	-840	-615
Muut rahoituskulut	-30	-25
Kurssitappiot	-470	-5
Yhteensä	-1 340	-645

TASEEN LIITETIEDOT 1000 €

	1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
Vastaavaa		
6 Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet		
Liikearvo		
Hankintameno 1.1.	3 720	2 935
Lisäykset	265	295
Vähennykset	-420	-
Erien väliset siirrot	-	490
Hankintameno 31.12.	3 565	3 720
Kertyneet poistot 1.1.	-2 940	-2 685
Vähennysten kertyneet poistot	420	-
Tilikauden poisto	-280	-255
Kertyneet poistot 31.12.	-2 800	-2 940
Kirjanpitoarvo 31.12.	765	780
Aineettomat oikeudet		
Hankintameno 1.1.	2 050	2 050
Lisäykset	106	-
Vähennykset	-6	-
Hankintameno 31.12.	2 150	2 050
Kertyneet poistot 1.1.	-2 015	-1 995
Vähennysten kertyneet poistot	5	-
Tilikauden poisto	-40	-20
Kertyneet poistot 31.12.	-2 050	-2 015
Kirjanpitoarvo 31.12.	100	35
Maa- ja vesialueet		
Hankintameno 1.1.	1 425	1 365
Lisäykset	15	70
Vähennykset	-70	-10
Hankintameno 31.12.	1 370	1 425
Kertyneet poistot 1.1.	-	-
Vähennysten kertyneet poistot	-	-
Tilikauden poisto	-	-
Kertyneet poistot 31.12.	-	-
Arvonkorotukset	115	115
Arvonlennukset	-100	-100
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 385	1 440

Rakennukset ja rakennelma		
Hankintameno 1.1.	21 325	20 490
Lisäykset	270	625
Vähennykset	-885	-25
Erien väliset siirrot	820	235
Hankintameno 31.12.	21 530	21 325
Kertyneet poistot 1.1.	-9 750	-8 900
Vähennysten kertyneet poistot	685	-
Tilikauden poisto	-865	-850
Kertyneet poistot 31.12.	-9 930	-9 750
Arvonkorotus	2 930	2 930
Arvonlennukset	-115	-115
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 415	14 390
Koneet ja kalusto		
Hankintameno 1.1.	28 435	27 945
Lisäykset	1 295	315
Vähennykset	-680	-115
Erien väliset siirrot	105	290
Hankintameno 31.12.	29 155	28 435
Kertyneet poistot 1.1.	-20 185	-18 350
Vähennysten kertyneet poistot	580	290
Tilikauden poisto	-2 025	-2 125
Kertyneet poistot 31.12.	-21 630	-20 185
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 525	8 250
Muut aineelliset hyödykkeet		
Hankintameno 1.1.	4 180	3 960
Lisäykset	320	185
Vähennykset	-10	-
Erien väliset siirrot	-	35
Hankintameno 31.12.	4 490	4 180
Kertyneet poistot 1.1.	-3 550	-3 380
Vähennysten kertyneet poistot	10	-
Tilikauden poisto	-255	-170
Kertyneet poistot 31.12.	-3 795	-3 550
Kirjanpitoarvo 31.12.	695	630

7 Saamiset saman konserni yrityksiltä		
Myyntisaamiset	1 800	2 400
Muut saamiset	2 030	40
Yhteensä	3 830	2 440
8 Siirtosaamiset		
Olellisimmat siirtosaamiset		
Saatujen ennakoiden ALV	450	590
ALV-saaminen	250	900
Osatuloutussaaminen	290	0
Vastattavaa	1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
9 Oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	7 500	7 500
Osakepääoma 31.12.	7 500	7 500
Ylikurssirahasto 1.1.	520	520
Ylikurssirahasto 31.12.	520	520
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	5 320	5 320
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	5 320	5 320
Edellisten tilikausien voitto 1.1.	8 100	3 615
Osingonjako	-1 065	-
Omia osakkeita 1.1.	-	-
Ostettu omia osakkeita	-185	-
Omia osakkeita 31.12.	-185	-
Tilikauden voitto	3 210	4 485
Oma pääoma yhteensä	23 400	21 440
Jakokelpoiset varat	15 380	13 420
10 Pakolliset varaukset		
Takuuvaraus	410	360
11 Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua		
Lainat rahoituslaitoksilta	4 530	2 970
12 Lyhytaikainen vieras pääoma		
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	585	455
Muut velat	200	215
Yhteensä	785	670

13 Vakuudet ja vastuusitoumukset		
Leasingsopimukset		
seuraavalla tilikaudella maksettavat	250	280
myöhemmin maksettavat	600	410
Yhteensä	850	690

LISÄTIEDOT

Liikearvosta 200 on muodostunut yrityskaupasta. Analyysia tehtäessä on tiedossa, että ostettu yhtiö on tuottanut tappiota usean vuoden ajan ja yhtiön oma pääoma on negatiivinen.

Tilintarkastaja on huomauttanut tilintarkastuskertomuksessaan epäkuranteista myyntisaamisista 400.

Tilintarkastaja on huomauttanut tilikaudella 20x1 tilintarkastuskertomuksessa vakuudettomasta lainasaamisesta lähipiiriltä yhteensä 110. Saaminen ei liity yhtiön liiketoimintaan.

Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset tilikaudella 20x1: 1200.

10.3 OIKAISTU TULOSLASKELMA 1 000 €

		1.1.–31.12.x1 12kk	1.1.–31.12.x0 12kk
LIIKEVAIHTO		73 890	87 850
Liiketoiminnan muut tuotot	1)	1 400	1 100
Liiketoiminnan tuotot yhteensä		75 290	88 950
Aine- ja tarvikekäyttö	2)	-39 340	-50 765
Ulkopuoliset palvelut		-5 125	-5 355
Henkilöstökulut		-12 880	-14 050
Liiketoiminnan muut kulut		-10 480	-10 100
Valmisteveraston muutos	3)	-1 480	-55
KÄYTTÖKATE		5 985	8 625
Suunnitelman mukaiset poistot		-3 465	-3 420
LIIKETULOS		2 520	5 205
Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista		75	15
Muut korko- ja rahoitustuotot		115	140
Korkokulut ja muut rahoituskulut	4)	-870	-640
Kurssierot	4)	-470	-5
Välittömät verot	5)	-835	-710
NETTOTULOS		535	4 005
Satunnaiset tuotot	1)	800	600
Satunnaiset kulut	5)	-160	-120
KOKONAISTULOS		1 175	4 485
Poistoeron muutos		2 035	0
TILIKAUDEN TULOS		3 210	4 485

TULOSLASKELMAN OIKAISUT

- 1) Myyntivoitot (800 ja 600) on siirretty satunnaisiin tuottoihin (liitetieto 2)
- 2) Ostoja on korjattu aine- ja tarvikevaraston muutoksella (-160 ja 265)
- 3) Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos (-1740 ja -755) on siirretty tuloslaskelman yläosasta alemmaksi, ja summaan on lisätty valmistus omaan käyttöön (260 ja 700)
- 4) Kurssitappiot (-470 ja -5) on siirretty pois korkokuluista ja muista rahoituskuluista (liitetieto 5)
- 5) Veroista on siirretty satunnaisiin kuluihin satunnaisten tuottojen vero ($800 \cdot 20\%$ ja $600 \cdot 20\%$), koska myyntivoitto on siirretty liiketoiminnan muista tuotoista satunnaisiin tuottoihin

10.4 OIKAISTU TASE 1000 €

Vastaavaa		1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Liikearvo	6)	565	580
Muut aineettomat hyödykkeet		600	125
Aineettomat hyödykkeet yhteensä		1 165	705
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		1 385	1 440
Rakennukset ja rakennelmat		14 415	14 390
Koneet ja kalustot		7 525	8 250
Muut aineelliset hyödykkeet	17)	2 590	1 500
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		25 915	25 580
Sijoitukset			
Sisäiset osakkeet ja osuudet		2 975	1 185
Muut osakkeet ja osuudet		185	235
Sisäiset saamiset		3 810	2 360
Muut saamiset	7) + 8)	0	10
Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä		6 970	3 790
Leasingomaisuus	9)	850	690
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet		1 205	1 365
Keskeneräiset tuotteet		4 190	4 875
Valmiit tuotteet		2 030	2 925
Muu vaihto-omaisuus	18)	2 990	2 870
Vaihto-omaisuus yhteensä		10 415	12 035
Myyntisaamiset	10)	4 080	5 420
Sisäiset myyntisaamiset	11)	1 800	2 400
Muut saamiset	8)	5 090	3 310
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä		10 970	11 130
Rahat ja pankkisaamiset		1 210	1 020
Vastaavaa yhteensä		57 495	54 950

Vastattavaa		1.1.–31.12.x1	1.1.–31.12.x0
OMA PÄÄOMA			
Osakepääoma		7 500	7 500
Ylikurssirahasto		520	520
Muut rahastot		5 320	5 320
Kertyneet voittovarot		6 850	3 615
Tilikauden tulos		3 210	4 485
Taseen oma pääoma yhteensä		23 400	21 440
Poistoero	12)	1 996	3 624
Oman pääoman oikaisut	6) + 8) + 10)	-710	-310
Oikaistu oma pääoma yhteensä		24 686	24 754
VIERAS PÄÄOMA			
Pääomalainat		1 500	2 000
Lainat rahoituslaitoksilta		16 280	9 515
Muut pitkäaikaiset velat		650	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		18 430	11 515
Laskennallinen verovelka	13)	499	906
Pakolliset varaukset		410	360
Leasingvastuut	9)	850	690
Korolliset lyhytaikaiset velat		1 045	1 700
Saadut ennakot		4 015	5 930
Ostovelat		3 260	4 110
Sisäiset ostovelat	14)	585	455
Muut korottomat lyhytaikaiset velat	15)	3 715	4 530
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		12 620	16 725
Vastattavaa yhteensä		57 495	54 950

TASEEN OIKAISUT

- 6) Arvoton liikearvo (200) on poistettu pysyvistä vastaavista ja merkitty oman pääoman vähennykseksi
- 7) Vaihtuvien vastaavien pitkäaikaiset lainasaamiset on siirretty pysyvien vastaavien muut saamiset erään (55 ja 80)
- 8) Vakuudeton ja liiketoimintaan kuulumaton lainasaaminen (110) on vähennetty lyhytaikaisista saamisista (55 ja 40) sekä pysyvien vastaavien muut saamiset erästä (55 ja 70) ja merkitty oman pääoman vähennykseksi (110)
- 9) Leasingvastuut on lisätty taseen molemmille puolille leasingomaisuudeksi ja leasingvastuuksi (liitetieto 13)
- 10) Epäkurantit myyntisaamiset (400) on vähennetty myyntisaamisista ja merkitty oman pääoman vähennykseksi
- 11) Myyntisaamiset saman konsernin yrityksiltä on siirretty sisäisiin myyntisaamisiin (liitetieto 7)
- 12) Poistoerosta on vähennetty laskennallinen verovelka verokannalla 20 %
- 13) Laskennallinen verovelka 20 % poistoerosta on siirretty omalle rivilleen
- 14) Ostovelat saman konsernin yrityksille on siirretty sisäisiin ostovelkoihin (liitetieto 12)
- 15) Muihin korottomiin lyhytaikaisiin velkoihin on yhdistelty muut velat, siirtovelat sekä muut velat saman konsernin yrityksille (liitetieto 12)
- 16) Muihin aineettomiin hyödykkeisiin on yhdistelty aineettomat oikeudet ja ennakkomaksut
- 17) Muihin aineellisiin hyödykkeisiin on yhdistelty ennakkomaksut ja muut keskeneräiset hankinnat
- 18) Muuhun vaihto-omaisuuteen on yhdistelty erät muu vaihto-omaisuus ja ennakkomaksut

KASSAVIRTALASKELMA

	1.1.–31.12.x1
	LIIKETULOS 2 520
+	Poistot ja arvonalentumiset 3 465
=	KÄYTTÖKATE 5 985
-/+	Toiminnallisen käyttöpääoman lisäys/vähennys -2 070
+/-	Pakollisten varausten lisäys/vähennys 50
=	TOIMINTAJÄÄMÄ 3 965
+	Rahoitustuotot 190
-	Rahoituskulut -1 340
-	Verot -835
+/-	Satunnaiset tuotot/kulut 640
=	RAHOITUSJÄÄMÄ 2 620
-/+	Investoinnit (netto) -4 260
-/+	Sijoitusten ja pitkäaikaisten saamisten lisäys/vähennys -3 190
=	INVESTOINTIJÄÄMÄ -4 830
+/-	Pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäys/vähennys 7 415
+/-	Lyhytaikaisen korollisen vieraan pääoman lisäys/vähennys -655
+/-	Pääomainojen lisäys/vähennys -500
+/-	Oman pääoman maksullinen lisäys/vähennys (pl. osingonjako) -185
-	Osingonjako/yksityiskäyttö -1 065
-/+	Lainasaamisten lisäys/vähennys 10
=	RAHAVAROJEN MUUTOS 190
+	Rahavarat tilikauden alussa 1 020
-	Rahavarat tilikauden lopussa -1 210
=	0

Toiminnallisen käyttöpääoman lisäys/vähennys lasketaan seuraavasti:

+	Vaihto-omaisuus alussa	12 035
-	Vaihto-omaisuus lopussa	-10 415
+	Lyhytaikaiset saamiset yhteensä alussa	11 130
-	Lyhytaikaiset saamiset yhteensä lopussa	-11 370
+	Pitkäaikaiset myyntisaamiset alussa	-
-	Pitkäaikaiset myyntisaamiset lopussa	-
-	Lyhytaikaiset korottomat velat alussa	-15 025
+	Lyhytaikaiset korottomat velat lopussa	11 575
-	Pitkäaikaiset ostovelat alussa	-
+	Pitkäaikaiset ostovelat lopussa	-
-	Pitkäaikaiset saadut ennakot alussa	-
+	Pitkäaikaiset saadut ennakot lopussa	-
=	Toiminnallisen käyttöpääoman muutos	-2 070

10.5 TUNNUSLUVUT

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT

Tuloksen rakenne

Käyttökate-%

$$\frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yht.}} \cdot 100 = \frac{5\,985}{75\,290} \cdot 100 = 7,9 \%$$

Liiketulos-%

$$\frac{\text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yht.}} \cdot 100 = \frac{2\,520}{75\,290} \cdot 100 = 3,3 \%$$

Nettotulos-%

$$\frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yht.}} \cdot 100 = \frac{535}{75\,290} \cdot 100 = 0,7 \%$$

Rahoitustulos-%

$$\frac{\text{Nettotulos} + \text{poistot}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yht.}} \cdot 100 = \frac{(535 + 3\,465)}{75\,290} \cdot 100 = 5,3 \%$$

Pääoman tuotto

Kokonaispääoman tuotto-%

$$\frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot (12 kk)}}{\text{Oikaistun taseen loppusumman keskimäärin tilikaudella}} \cdot 100$$

$$\text{Oikaistu tase keskimäärin} = \frac{57\,495 + 54\,950}{2} = 56\,223$$

Rahoituskulut = Korkokulut ja muut rahoituskulut + kurssitappiot

$$\text{Kokonaispääoman tuotto-\%} = \frac{535+870+470+835}{56\,223} \cdot 100 = 4,8 \%$$

Sijoitetun pääoman tuotto-%

$$\frac{\text{Nettotulos + rahoituskulut + verot (12 kk)}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella}} \cdot 100$$

$$\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin tilikaudella} = \frac{24\,686 + 18\,430 + 1\,045 + 24\,757 + 11\,515 + 1\,700}{2} = 41\,065$$

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{2\,710}{41\,065} \cdot 100 = 6,6 \%$$

Oman pääoman tuotto-%

$$\frac{\text{Nettotulos (12 kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin tilikaudella}} \cdot 100$$

$$\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin} = \frac{24\,686 + 24\,754}{2} = 24\,720$$

$$\text{Oman pääoman tuotto-\%} = \frac{535}{24\,720} \cdot 100 = 2,2 \%$$

RAHOITUKSEN TUNNUSLUVUT

Pääomarakenne

Omavaraisuusaste, %

$$\frac{\text{Oikaistu oma pääoma}}{\text{Oikaistun taseen loppusumma – saadut ennakot}} \cdot 100 =$$

$$\frac{24\,686}{57\,495 - 4\,015} \cdot 100 = 46,2 \%$$

Suhteellinen velkaantuneisuus

Velka-%

$$\frac{\text{Oikaistun taseen velat – saadut ennakot}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100 =$$

$$\frac{18\,430 + 499 + 410 + 850 + 12\,620 - 4\,015}{73\,890} = 39,0 \%$$

Nettovelka-%

$$\frac{\text{Oikaistun taseen velat} - \text{saadut ennakot} - \text{rahat ja pankkisaamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100 =$$

$$\frac{18\,430 + 499 + 410 + 850 + 12\,620 - 4\,015 - 1\,210}{73\,890} \cdot 100 = 37,3 \%$$

Net gearing (nettovelkaantumisaste)

$$\frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{rahat ja pankkisaamiset}}{\text{Oikaistu oma pääoma}} =$$

$$\frac{18\,430 + 1\,045 - 1\,210}{24\,686} = 0,74$$

Käyttöpääoma ja sen kiertoajat

Käyttöpääoma lasketaan seuraavasti:

+ Vaihto-omaisuus	10 415
+ Myyntisaamiset	4 080
+ Sisäiset myyntisaamiset	1 800
+ Osatuloutussaamiset	290
- Ostovelat	-3 260
- Sisäiset ostovelat	-585
- Saadut ennakot	-4 015
= Käyttöpääoma	8 725

Käyttöpääoma-%

$$\frac{\text{Käyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100 = \frac{8\,725}{73\,890} \cdot 100 = 11,8 \%$$

Myyntisaamisten kiertoaika, pv

$$\frac{365 \cdot (\text{Myyntisaamiset} + \text{sisäiset myyntisaamiset})}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} =$$

$$\frac{365 \cdot (4\,080 + 1\,800)}{73\,890} = 29,0 \text{ päivää}$$

Vaihto-omaisuus/ liikevaihto, %

$$\frac{\text{Vaihto-omaisuus ilman ennakkomaksuja + osatuloutusssaamiset}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100 =$$

$$\frac{10\,415 - 940 + 290}{73\,890} \cdot 100 = 13,2 \%$$

Ostovelkojen kiertoaika, pv

$$\frac{365 \cdot (\text{Ostovelat} + \text{sisäiset ostovelat})}{\text{Ostot} + \text{ulkopuoliset palvelut (12 kk)}} =$$

$$\frac{365 \cdot (3\,260 + 585)}{(39\,180 + 5\,125)} = 31,7 \text{ päivää}$$

Nettokäyttöpääoma

Nettokäyttöpääoma lasketaan seuraavasti:

+ Vaihto-omaisuus	10 415
+ Rahoitusomaisuus	12 180
- Lyhytaikaiset velat	-12 620
= Nettokäyttöpääoma	9 975

$$\begin{aligned} \text{Rahoitusomaisuus} &= \text{Lyhytaikaiset saamiset} + \text{rahat ja pankkisaamiset} \\ &= 10\,970 + 1\,210 = 12\,180 \end{aligned}$$

Nettokäyttöpääoma-%

$$\frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto (12 kk)}} \cdot 100 = \frac{9\,975}{73\,890} \cdot 100 = 13,5 \%$$

Rahoituksen riittävyys

Quick ratio

$$\frac{\text{Rahoitusomaisuus} - \text{osatuloutussaamiset}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}} = \frac{12\,180 - 290}{12\,620 - 4\,015} = 1,4$$

Current ratio

$$\frac{\text{Vaihto-omaisuus} + \text{rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikainen vieras pääoma}} = \frac{10\,415 + 12\,180}{12\,620} = 1,8$$

Rahoitustulos

$$\text{Nettotulos} + \text{poistot} = 535 + 3\,465 = 4\,000$$

Vieraan pääoman takaisinmaksuaika, v

$$\frac{\text{Sijoitettu vieras pääoma tilikauden lopussa}}{\text{Rahoitustulos (12 kk)}} \\ = \frac{18\,430 + 1\,045}{4\,000} = 4,9 \text{ vuotta}$$

Lainojen hoitokate

$$\frac{\text{Rahoitustulos} + \text{rahoituskulut}}{\text{Rahoituskulut} + \text{pitkäaikaisten lainojen lyhennykset}} = \\ \frac{4\,000 + 870 + 470}{870 + 470 + 1\,700} = 1,8$$

Korolliset velat/käyttökate

$$\frac{\text{Oikaistun taseen korolliset velat} + \text{pääomalaina}}{\text{Käyttökate (12 kk)}} = \\ \frac{18\,430 + 1\,045}{5\,985} = 3,3$$

Rahoituskulujen hoitokate

$$\frac{\text{Rahoitustulos} + \text{rahoituskulut}}{\text{Rahoituskulut}} =$$

$$\frac{4\,000 + 870 + 470}{1\,340} = 4,0$$

Korkokate

$$\frac{\text{Käyttökate} + \text{osinkotuotot} + \text{korkotuotot} + \text{muut rahoitustuotot}}{\text{Rahoituskulut}} =$$

$$\frac{5\,985 + 75 + 115}{870 + 470} = 4,6$$

Investointien tulorahoitus, %

$$\frac{\text{Rahoitusjäämä}}{\text{Investointimenot} + \text{sijoitukset (netto)}} \cdot 100 =$$

$$\frac{2\,620}{4\,260 + 3\,190} \cdot 100 = 35,2 \%$$

MUUT TUNNUSLUVUT

Liikevaihdon muutos, %

$$\frac{\text{Liikevaihto (12 kk)} - \text{liikevaihto edellisellä kaudella (12 kk)}}{\text{Liikevaihto edellisellä kaudella (12 kk)}} \cdot 100 =$$

$$\frac{73\,890 - 87\,850}{87\,850} \cdot 100 = -15,9 \%$$

Liikevaihto/henkilö

$$\frac{\text{Liikevaihto (12 kk)}}{\text{Henkilökunta keskimäärin}} = \frac{73\,890}{335} = 220,6$$

Nettorahoituskulut, %

$$\frac{\text{Nettorahoituskulut}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \cdot 100 =$$

$$\frac{870 + 470 - 75 - 115}{75\,290} \cdot 100 = 1,5 \%$$

Nettorahoituskulut/käyttökate, %

$$\frac{\text{Nettorahoituskulut}}{\text{Käyttökate}} \cdot 100 =$$

$$\frac{1\,150}{5\,985} \cdot 100 = 19,2 \%$$

Keskimääräiset rahoituskulut, %

$$\frac{\text{Rahoituskulut (12 kk)}}{\text{Korollinen vieras pääoma keskimäärin}} \cdot 100$$

$$\text{Korollinen vieras pääoma keskimäärin} = \frac{18\,430 + 1\,045 + 11\,515 + 1\,700}{2} = 16\,345$$

$$\text{Keskimääräiset rahoituskulut, \%} = \frac{1\,340}{16\,345} \cdot 100 = 8,2 \%$$

11 LIITTEET

Liite 1: KILAn yleisohje suunnitelman mukaisista poistoista 16.10.2007

Seuraavat poistoajat ovat esimerkinomaisia eivätkä sovellu sellaisenaan ohjeeksi yksittäisen kirjanpito-velvollisen pysyviin vastaaviin kuuluvien aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hankintamenojen poistoajoiksi. Poistoaikaan vaikuttaa sekä toimiala että kirjanpito-velvollisen yksilölliset olosuhteet. Poistoaikaan voi vaikuttaa sovellettava poistomenetelmä (tasa-, degressiivinen tai muu sellainen poisto).

Jäljempänä esitettyjä vuosimääriä ei pidä tulkita ehdottomiksi vähimmäis- tai enimmäisajoiksi, vaan ne edustavat kirjanpitolausokunnan käsitystä yleisesti käytettävistä poistoaajoista. Ohessa on esitetty myös kirjanpitolausokunnan sallimat aineettomien hyödykkeiden enimmäispoistoajat sekä koneiden ja kaluston osalta esitettyjä vuosimääriä vastaavat menojäännös-poistoprosentit.

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot
Aineettomat oikeudet
Liikearvo
Muut pitkävaikutteiset menot
(esim. atk-ohjelmat)

2–5 vuotta
5–20 vuotta
2–5 vuotta
2–5 vuotta

KPL:n (1.1.2016) mukainen oletuspoistoaika
10 vuotta*
Vaikutusaika
10 vuotta*
10 vuotta*

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet
Rakennukset ja rakennelmat

Teollisuus- ja toimistorakennukset
Kevyet varastot ja rakennelmat
Asuinrakennukset

ei poistoaikaa
20–40 vuotta
10–20 vuotta
30–50 vuotta

Koneet ja kalusto

Raskaat koneet
Kevyet koneet
Kuljetusvälineet
Atk-laitteet
Muut aineelliset hyödykkeet
Keskeneräiset hankinnat

10–15 vuotta
5–10 vuotta
4–7 vuotta
3–5 vuotta
5–20 vuotta
ei poistoaikaa
ei poistoaikaa

Tasapoistoa vastaava
jäännösarvopoisto-%**)

15–20
20–40
30–45
40–55

*) Jollei kirjanpito-velvollinen voi luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, poistettava enintään 10 vuodessa.

***) Poistoprosentti, jota soveltamalla noin 90 % alkuperäisestä hankintamenosta tulee poistetuksi esitettyjen poistoaikojen sisällä.

Liite 2: Tiivistetty ja numeroitu apuversio tuloslaskelmasta

Virallinen tilinpäätös TUOSLASKELMA

Tilinpäätösanalyysi

1 LIIKEVAIHTO

- 2 Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) / vähennys (-)
- 3 Valmistus omaan käyttöön (+)
- 4 Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

- Aineet, tarvikkeet ja tavarat
  - 5 Ostot tilikauden aikana
  - 6 Varastojen lisäys (-) / vähennys (+)
- 7 Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

- 8 Palkat ja palkkiot
- Henkilösivukulut
  - 9 Eläkekulut
  - 10 Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

- 11 Suunnitelmanmukaiset poistot
- 12 Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

- 13 Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

14 Liiketoiminnan muut kulut

LIIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

- 15 Tuotot osuuksista saman konsernin yrityksissä

- 16 Tuotot osuuksista omistusyhteisyrityksissä
- 17 Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista
- 18 Muut korko ja rahoitustuotot
- 19 Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

- 20 Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista
- 21 Korkokulut ja muut rahoituskulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

- 22 Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)
- 23 Verotusperusteisten varausten lisäys (-) / vähennys (+)
- 24 Konserniavustus

25 Tuloverot

26 Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

1 Liikevaihto

4 Liiketoiminnan muut tuotot

LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ

- 5 6 Aine- ja tarvikkeiden käyttö
- 7 Ulkopuoliset palvelut
- 8 9 10 Henkilöstökulut
- Laskennallinen palkkorjaus
- 14 Liiketoiminnan muut kulut
- 2 3 Valmistusvaraston lisäys/vähennys

KÄYTTÖKATE

- 11 Suunnitelman mukaiset poistot
- 12 Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

- 13 Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

LIIKETULOS

- 15 16 17 Tuotot osuuksista ja muista sijoituksista
- 18 Muut korko- ja rahoitustuotot
- 21 Korkokulut ja muut rahoituskulut
- 18 21 Kurssierot
- 19 20 Sijoitusten ja rahoitusarvopapereiden arvonalentumiset
- 25 26 Tuloverot ja muut välittömät verot

NETTOTULOS

- 4 25 26 Satunnaiset tuotot
- 14 25 26 Satunnaiset kulut
- 24 Konserniavustus

KOKONAISTULOS

- 22 Poistoeron lisäys/vähennys
- 23 Verotusperusteisten varausten lisäys/vähennys
- Laskennallinen palkkorjaus
- Käyvän arvon muutokset
- Muut tuloksen oikaisut

TILIKAUDEN TULOS

Liite 3: Tiivistetty ja numeroitu apuversio taseesta

Virallinen tilinpäätös TASE

Tilinpäätösanalyysi

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat hyödykkeet

- 27 Kehittämismenot
- 28 Aineettomat oikeudet
- 29 Liikearvo
- 30 Muut aineettomat hyödykkeet
- 31 Ennakkomaksut

Aineelliset hyödykkeet

- 32 Maa- ja vesialueet
- 33 Rakennukset ja rakennelmat
- 34 Koneet ja kalusto
- 35 Muut aineelliset hyödykkeet
- 36 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Sijoitukset

- 37 Osuudet saman konsernin yrityksissä
- 38 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- 39 Osuudet omistusyhteisyriksissä
- 40 Saamiset omistusyhteisyriksiltä
- 41 Muut osakkeet ja osuudet
- 42 Muut saamiset

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Vaihto-omaisuus

- 43 Aineet ja tarvikkeet
- 44 Keskeneräiset tuotteet
- 45 Valmiit tuotteet/tavarat
- 46 Muu vaihto-omaisuus
- 47 Ennakkomaksut

Saamiset

Pitkäaikaiset

- 48 Myyntisaamiset
- 49 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- 50 Saamiset omistusyhteisyriksiltä
- 51 Lainasaamiset
- 52 Muut saamiset
- 53 Maksamattomat osakkeet/osuudet
- 54 Siirtosaamiset

Lyhytaikaiset

- 55 Myyntisaamiset
- 56 Saamiset saman konsernin yrityksiltä
- 57 Saamiset omistusyhteisyriksiltä
- 58 Lainasaamiset
- 59 Muut saamiset
- 60 Maksamattomat osakkeet/osuudet
- 61 Siirtosaamiset

Rahoitusarvopaperit

- 62 Osuudet saman konsernin yrityksissä
- 63 Muut osakkeet ja osuudet
- 64 Muut arvopaperit

65 Rahat ja pankkisaamiset

VASTAAVAA YHTEENSÄ

PYSYVÄT VASTAAVAT

- 27 Kehittämismenot
- 29 Liikearvo
- 28 30 31 Muut aineettomat hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet yhteensä

- 32 Maa- ja vesialueet
- 33 Rakennukset ja rakennelmat
- 34 Koneet ja kalusto
- 35 36 Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet yhteensä

- 37 39 Sisäiset osakkeet ja osuudet
- 41 Muut osakkeet ja osuudet
- 38 40 49 50 Sisäiset saamiset
- 42 48 51 52 53 54 Muut saamiset ja sijoitukset

Sijoitukset ja pitkäaikaiset saamiset yhteensä

Leasingomaisuus

VAIHTUVAT VASTAAVAT

- 43 Aineet ja tarvikkeet
- 44 Keskeneräiset tuotteet
- 45 Valmiit tuotteet
- 46 47 Muu vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus yhteensä

- 55 Myyntisaamiset
- 56 57 Sisäiset myyntisaamiset
- 56 57 Muut sisäiset saamiset
- 58 59 60 61 Muut saamiset

Lyhytaikaiset saamiset yhteensä

62 63 64 65 Rahat ja rahoitusarvopaperit

VASTAAVAA YHTEENSÄ

**Virallinen tilinpäätös
TASE**

Tilinpäätösanalyysi

Vastattavaa

OMA PÄÄOMA

66 Osake-, osuus- tai muu vasta pääoma

67 Ylikurssirahasto

68 Arvonkorotusrahasto

Muut rahastot

- 69 Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
- 70 Vararahasto
- 71 Yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot
- 72 Käyvän arvon rahasto
- 73 Muut rahastot

74 Edellisten tilikausien voitto (tappio)

75 Tilikauden voitto (tappio)

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

- 76 Poistoero
- 77 Verotusperusteiset varaukset

PAKOLLISET VARAUKSET

- 78 Eläkevaraukset
- 79 Verovaraukset
- 80 Muut pakolliset varaukset

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen

- 81 Pääomalainat
- 82 Joukkovelkakirjalainat
- 83 Vaihtovelkakirjalainat
- 84 Lainat rahoituslaitoksilta
- 85 Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta
- 86 Saadut ennakot
- 87 Ostovelat
- 88 Rahoitusvekselit
- 89 Velat saman konsernin yrityksille
- 90 Velat omistusyhteisyrietyksille
- 91 Muut velat
- 92 Siirtovelat

Lyhytaikainen

- 93 Pääomalainat
- 94 Joukkovelkakirjalainat
- 95 Vaihtovelkakirjalainat
- 96 Lainat rahoituslaitoksilta
- 97 Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta
- 98 Saadut ennakot
- 99 Ostovelat
- 100 Rahoitusvekselit
- 101 Velat saman konsernin yrityksille
- 102 Velat omistusyhteisyrietyksille
- 103 Muut velat
- 104 Siirtovelat

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

OMA PÄÄOMA

- 66 Osake- tai muu peruspääoma
- 67 68 70 Ylikurssi-, vara- ja arvonkorotusrahasto
- 72 Käyvän arvon rahasto
- 69 71 73 Muut rahastot
- 74 Kertyneet voittovarot
- 75 Tilikauden tulos
- 81 Pääomalainat

Taseen oma pääoma yhteensä

- 76 Poistoero
- 77 Verotusperusteiset varaukset

Poistoero ja varaukset yhteensä

Oman pääoman oikaistut

Oikaistu oma pääoma yhteensä

VIERAS PÄÄOMA

- 81 Pääomalainat
  - 82 83 84 Lainat rahoituslaitoksilta
  - 85 Takaisinlainat työeläkevakuutuslaitoksilta
  - 86 89 90 Saadut ennakot
  - 89 90 Sisäiset velat
  - 87 88 91 92 Muut pitkäaikaiset velat
- Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä

76 77 Laskennallinen verovelka

78 79 80 Pakolliset varaukset

Leasingvastuut

- 93 94 95 96 100 103 Korolliset lyhytaikaiset velat
- 98 101 102 Saadut ennakot
- 99 Ostovelat
- 101 102 Sisäiset ostovelat
- 101 102 Muut sisäiset korolliset velat
- 101 102 Muut sisäiset korottomat velat
- 103 104 Muut korottomat lyhytaikaiset velat

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä

Oikaistu vieras pääoma yhteensä

VASTATTAVAA YHTEENSÄ